

УКРАЇНСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ ТОВАРИСТВО

ЛЮБОМИР ВИНАР

ДЕСЯТИЛІТТЯ
УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА
1963-1973

МЮНХЕН

1974

НЮ ЙОРК

УКРАЇНСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ ТОВАРИСТВО

ЛЮБОМИР ВИНАР

**З перспективи десятиох років:
„Український Історик“ 1963–1973**

**ПОКАЖЧИК ЗМІСТУ «УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА»
ЗА РОКИ 1963—1973**

Уложила
Марта Воляник

diasporiana.org.ua

Мюнхен — 1974 — Нью Йорк

UKRAINIAN HISTORICAL ASSOCIATION

TEN YEARS OF *THE UKRAINIAN HISTORIAN*, 1963—1973

by

Lubomyr Wynar

CUMULATIVE INDEX FOR
THE UKRAINIAN HISTORIAN, 1963—1973

Compiled by
Martha Wolanyk

New York — 1974 — München

Гене́за і багаторічний розвиток «Українського Історика», як єдиного українського історичного журналу поза межами України, заслуговує на всебічне обговорення і об'єктивну історичну аналізу.

У листопаді 1973 року минає повних десять років від появи першого числа «Українського Історика», яке начисляло всього 24 сторін і появилось накладом 200 примірників. Перші три числа фірмувала Історична Комісія «Зарево», а від 4-го числа «Українського Історика» в 1964 році видання журналу перебало новостворене Українське Історичне Товариство. Саме тому розвиток журналу рівночасно відзеркалює історію розвитку УІТ, а водночас до певної міри української історичної науки поза межами України.

Дослідження історії «Українського Історика» немислиме без відповідної оцінки стану української історичної науки в 1960-их роках, як також діяльності поодиноких наукових установ, які мали безпосереднє відношення до історичних дослідів. Лише тоді можна зрозуміти причини постанови журналу і його дальший розвиток.

З нагоди десятиліття «Українського Історика» в українській пресі появилось багато статей, а також відбулися окремі наукові конференції і зустрічі з громадянством. Саме під час одної зустрічі один учасник висловив думку, що десятиліття поява «Українського Історика» це «правдиве історичне чудо», якщо до уваги взяти важкі обставини, серед яких приходилося видавати журнал, цю правдиву трибуну української історичної науки. Тут приходиться лиш підкреслити, що без самопосвяти та ідейного горіння гурта українських дослідників-співробітників «Українського Історика», без допомоги наших представників, читачів і нечисленних меценатів, які зрозуміли вагу історичного журналу, і української історичної науки — ми не могли б розбудувати наше видання і поставити його на належний рівень. Їм всім — будівничим української історичної науки належить щира подяка і признання. І якщо до сьогодні появилось 40 чисел «Українського Історика» то в тому значна заслуга належить саме їм, які не зневірилися і допомогли розбудувати наше видання.

Автор цих рядків не має наміру писати «ще одну» ювілейну статтю про «Українського Історика». Головним моїм завданням є подати

правдиву історію розвитку журналу, насвітлити тематичний профіль і структуру «Українського Історика», подати його провідні ідеї і врешті поділитися з читачами моїми думками про дальший розвиток нашого журналу.

Цей короткий нарис опрацьований на основі архівного матеріалу УІТ, мого записника за роки 1958—1970, а також інших матеріалів, що відносяться безпосередньо до нашої теми. Архівні матеріали включають листування співробітників «Українського Історика», членів УІТ, а також нашу кореспонденцію і відповідні друковані матеріали.

Можливо, що в декого будуть певні критичні зауваги відносно браку т. зв. «історичної перспективи» для належної оцінки історичного розвитку «Українського Історика». Деякі історики наголошують вимогу відповідної часової перспективи потрібної для об'єктивної оцінки досліджуваних подій, діячів і явищ. Така перспектива, на їхню думку, дозволяє на об'єктивнішу і спокійнішу аналізу досліджуваного явища. Ми повністю розуміємо вагу історичної перспективи в історичному дослідженні. Проте zarazом приходиться ствердити, що доволі часто через цей постулат перспективи часу, яка щонайменше охоплює 50 років, багато важливих тем з найновішої української історії не опрацьовано, а тим часом розгублено чимало першоджерельних матеріалів. Багато учасників подій повмирало не залишивши по собі жадних писаних слідів. Тому дуже часто бракує відповідної архівно-джерельної документації, без якої немислиме насвітлення і історична аналіза досліджуваного явища. Хоч би згадати для прикладу історію розвитку українського наукового життя. Дотепер не маємо обширної історії НТШ, Українського Наукового Т-ва в Києві, «Записок НТШ», «України» Грушевського і т. д. — цей список можна б продовжити в безконечність. У даному випадку, автор цих рядків, обстоює думку, що історію «Українського Історика» і УІТ вже можна і треба писати тепер, по гарячих слідах праці, доки живуть співробітники подій, які зможуть доповнити цей нарис. Кожний історик, який має задовільно опановану історичну методу досліду і є відповідальним за свою працю у насвітленні і аналізі недавноминулих подій, може стати вище своїх суб'єктивних міркувань, своїх емоцій і на основі відповідних джерел подати об'єктивну картину досліджуваного явища. Саме тому віримо, що дослідження історичного розвитку «Українського Історика» буде найкращим відзначенням десятиліття нашого журналу.

Початки «Українського Історика»

Генеza і розвиток «Українського Історика» безпосередньо пов'язані з станом української історичної науки в Україні і поза нею після Другої Світової Війни, а зокрема в 1950-их і 60-их роках. Цей стан був незадовільний і мав усі позначки великої кризи історичних дослідів в Україні і поважних недомогань нашої історіографії у віль-

ному світі. Ця кризовість позначилася не лише в аспекті якості наукової продукції українських істориків, але також значною мірою в певній психологічній та ідеологічній прірві, яка ділила різні покоління українських істориків.

В умовах підсоветської дійсності був немислимий вільний і нормальний розвиток української історіографії, неможливий творчий обмін думками серед істориків. Українська історична наука перебувала у підневільному стані і стала служкою уряду і комуністичної партії, а українські історики були змушені придержуватися офіційної схеми советської історіографії. Так було також в 1940-их і 50-их роках в яких, за вдалим окресленням проф. О. Оглоблина заходами партії була створена «уніфікована й навіть уніформована советська українська історіографія».¹

Здається, що найкращим барометром незавидної долі української історичної науки в советській Україні може послужити зміст і ідеологічні заложення Українського Історичного Журналу, який появляється із липня 1957 році у Києві і є офіційним органом Інституту історії АН УРСР та Інституту історії партії ЦК КП України — філіялу Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПРС. З нагоди 10-и ліття журналу Ф. П. Шевченко у програмовій статті, як головний редактор УІЖ, писав, що одним із головних завдань цього офіціозу советської української історіографії є «висвітлювати литання пролетарського інтернаціоналізму й радянського патріотизму, дружби українського народу з усіма народами Радянського Союзу, історичних зв'язків України з зарубіжними країнами, зокрема соціалістичної співдружності, світового революційного руху й міжнародних відносин... Завданням журналу є також викриття ворожої ідеології та фальсифікації історії».² Зовсім послідовно на сторінках УІЖ біля 90% матеріалу присвячується партійно-пропагандистським матеріалам, які не мають жадного відношення до історичного наукового дослідження. Лише дуже рідко в цьому офіціозі появляються вартісні історичні праці, але і в них автори часто змушені сплачувати данину комуністичній ідеології. У 1960-их роках не було найменших познак, щоб цей стан історичної науки в Україні поправився на краще.

На еміграції, по закінченні 2-ої світової війни, зустрінулися різні покоління українських істориків, представників різних історичних шкіл і історіософічних напрямків. Немає сумніву, що ця зустріч істориків з різних українських земель і старої еміграції позитивно вплинула на поживавлення наукових дослідів. Завдяки наполегливій праці українських учених відновлено аудиторне навчання в Українському Вільному Університеті (1946) та інших високих українських

¹ Олександр Оглоблин, *Думки про сучасну українську советську історіографію*, Нью-Йорк, 1963, стор. 6.

² Ф. П. Шевченко, «Українському Історичному Журналу 10 років», *Український Історичний Журнал*, ч. 6, 1967, стор. 4.

школах. У 1947 році відновлено діяльність найстаршого українського наукового товариства НТШ, а в 1946 році покликано до життя УВАН, як спадкоємця наукових традицій Української Академії Наук, заснованої 1918 році в Києві. Біля цих наукових осередків зосередили свою працю українські історики. Здавалося, що для української науки, а зокрема історіографії настане нова доба відродження. Проте образ не був такий рожевий. Покійний проф. Борис Крупницький мабуть перший звернув увагу на кризовий стан української історичної науки на еміграції. У своїх статтях він наголошував перш за все незрозуміння українською спільнотою потреб української науки, нездоровий вплив політичних партій на її розвиток і врешті невідрадли відносини, серед яких приходилося працювати українським вченим. Також він підкреслював незадовільний доплив молодих історичних сил і розглядав питання зміни поколінь істориків. В цій цікавій аналізі стану еміграційної історичної науки не згадано справи координації наукової праці між науковими товариствами, яка в тому часі була мінімальною і не сприяла розвиткові українознавчих дисциплін. Це саме явище бачимо і в пізніших роках. У зв'язку із масовим виїздом українських емігрантів за океан у 1950-их роках НТШ і УВАН розгорнули працю в США, Канаді і інших країнах. Можна сказати, що члени НТШ зосередили свою енергію на видаванні *Енциклопедії Українознавства* за головною редакцією проф. В. Кубійовича. Також треба згадати, що НТШ неперіодично видавало *Записки НТШ*, в яких не раз друковано історичні праці, а також інші видання. Була також цікава спроба відновити українознавчий журнал «Сьогодні і минуле» — але по двох перших випусках цей журнал перестав існувати.⁴

З рамені УВАН, починаючи від 1951 року, почав появлятися англomовний журнал «Анали», Шевченківські Збірники і деякі монографічні видання.⁵ Обидві установи мали свої історичні секції і цілу низку історичних комісій, які однак не мали своїх окремих публі-

³ Борис Крупницький, *Історіознавчі проблеми історії України*, Мюнхен, 1959, стор. 123--138.

Автор константував, що серед української спільноти «не раз помітне було байдуже або зневажливе ставлення до українських культурних потреб... на самому культурному полі було чимало аномалій, зв'язаних саме з надзвичайним розвитком еміграційного політиканства. Драстично кажучи, кожна партія хотіла б мати свою „Культуру“. Не було розуміння до того, що культурна сфера має свої окремі завдання, які не можна підпорядкувати партійним диктатам... а головне все ж таки те, що не було відповідного розуміння серед українського громадянства, не було культурної атмосфери, без якої неможлива поява визначних творів» (стор. 126--127).

⁴ Докладніше про діяльність НТШ в праці В. Кубійовича, «Наукове Товариство ім. Шевченка у 1939—1952 р.», *Український Історик*, ч. 1—2 (37—38), 1973, стор. 8—42.

кацій. В Європі українські високі школи і римський осередок Отців Василіян також видавав історичні видання.⁵ Кожна наукова установа мала свої цілі і завдання і в міру спроможностей провадила свою працю. Основним недомоганням українського наукового життя в 1950 і 60 роках була повна відсутність координації наукової праці, а також браку відповідного плану, на основі якого можна б певні наукові проекти реалізувати спільними силами наукових установ. Нераз особисті антагонізми між науковцями, які часто ставили особисті амбіції вище загального добра української науки, спричинювали непотрібні напруження і непорозуміння між поодинокими науковими установами і не дозволяли як слід розгорнути співпрацю між українськими істориками і українськими науковими товариствами. Це все гальмувало розвиток української історичної науки і знеохочувало молодих істориків брати участь в праці товариств, в яких правдиву наукову працю замінено іншими формами діяльності. І саме на цьому фоні загального стану української науки, а зокрема історіографії, родяться перші спроби порушити питання координації праці істориків, а головне видання українського історичного журналу. Рік 1956 можна уважати до певної міри переломовим для майбутньої появи «Українського Історика». Вже з початком того року автор цих рядків вирішив присвятити свою увагу і енергію активізації питання видавання історичного журналу. У статті «До організації історичних дослідів» я писав слідує: «Наші наукові інституції через матеріальні злидні не можуть спромогтися на періодичний історичний журнал. Це дуже велике недомогання. Його могли б видавати НТШ і УВАН спільно. Наукові Записки НТШ і Збірники УВАН, як також «Україна» проф. Борщака, появляються неперіодично, а тому не можуть стати тим органом, навколо якого згуртувалися б наші дослідники. Отже створення періодичного історичного журналу є невідкладною потребою».⁷ Рівночасно автор у згаданій статті видвинув потребу організації історичного товариства для кращої координації наукових дослідів.⁸

⁵ Докладніше звітлення про працю УВАН поміщено в збірниках *Десятиліття Української Вільної Академії Наук у США, Нью-Йорк, 1961, і Українська Вільна Академія Наук. Ювілейне Видання. 1945—1965*. Зредагували Леонід Соневіцький і Олександр Домбровський. Нью-Йорк, 1967.

⁶ Докладніше в праці Любомира Винара, «Сучасний стан української історичної науки», *Календар-Альманах Нового Шляху* за 1967 рік, Вінніпег, 1967, стор. 119—138.

⁷ Любомир Винар, «До питання організації історичних дослідів», *Свобода*, ч. 33, 21 лютого 1956 р.

⁸ «Знаючи, що спроби створення координаційного тіла для дослідів і співпраці часами не вдаються (а така можливість в нашій дійсності є), можна знайти інший вихід: можна б оформити професійне товариство українських істориків, яке заступало б інтереси своїх членів, інтереси української історії, як також історії Східної Європи... Звичайно наші суєспії вимагають ґрунтовної дискусії всіх зацікавлених».

Проте 1956 рік і наступні роки не принесли позитивної розв'язки видвинутого питання. Бажана дискусія над самозрозумілою потребою історичного журналу не розвинулася — наукове українське життя далі пливло старими ручаями і українська історична наука далі не мала свого періодичного видання. Автор цих рядків не збентежився цією невдачею і вирішив лідождати на кращі дні. Отже, як бачимо, «Український Історик» має свою «передісторію», подібно, як інші видання і події. Проте це свідчить, що Року Божого 1956, ми бажали, щоб наші дві головні наукові установи УВАН і НТШ спільно видавали репрезентативний історичний журнал. Ця концепція не зреалізувалася без огляду на те, що автор цих рядків перемовнював справу видання історичного журналу з деякими установами й істориками.

Пригадую, наприклад, що під час однієї поїздки проф. В. Кубійовича під кінець 1950-их років я порушив питання видавання українознавчого журналу з рамені НТШ на подоби колишньої «України» М. Грушевського. В. Кубійович засадничо погоджувався з ідеєю видавання українознавчого журналу, але разом заявив, що не вірить в його реалізацію через брак редактора, який повністю міг би присвятитися редагуванню такого видання. Беручи до уваги, що НТШ в Європі було в першу чергу зайняте виданням Енциклопедії Українознавства, песимізм проф. Кубійовича був зовсім зрозумілий. Проте аргументи про неможливість видавати історичного або українознавчого журналу мене не переконали і ми не зрезигнували з плану його видання.

І так прийшов рік 1963. У моєму записнику під датою 1. I. 1963 року знаходимо таку нотатку: «До сьогоднішнього дня українські наукові установи не спромоглися на видання репрезентативного історичного журналу. Немає сумніву, що дальший розвиток української історіографії у вільному світі великою мірою залежатиме від видання історичного періодика, в якому співпрацювали б історики пов'язані з НТШ, УВАН та іншими установами. Це мусить бути орган незалежної української історичної думки, в якому могли б співпрацювати всі генерації українських істориків, а також чужинецькі історики, які досліджують минуле України і Східної Європи. На цьому форумі треба піддати науковій критиці тенденційні писання советських і західних істориків, в яких історія України представлена в кривому дзеркалі. Там будуть появлятися нові історичні студії, будуть обговорюватися усі важливіші видання присвячені нашій історії. Вже пора українським історикам мати свою власну трибуну для обміну думок, для наукової критики. Мені здається, що для досягнення цієї мети треба буде плисти проти хвиль загального збайдужіння української громади до потреб української історичної науки, треба пербороти упередження багатьох людей, які хоча і займаються історичними дослідженнями, проте дотепер гальмували працю тих, які за-

гальне добро ставили вище своїх приват. Хай 1963 рік стане роком, в якому український історичний журнал стане дійсністю».⁹

Проте самі новорічні постанови ще не розв'язували питання за-початкування нового історичного журналу. Ми стояли перед цілою низкою засадничих справ, які вимагали позитивної розв'язки. В пер-шу чергу треба було накреслити головні завдання журналу і запев-нити співпрацю поважніших істориків. Також треба було знайти від-повідну установу, яка фірмувала б видання, подумати про матеріаль-не забезпечення і врешті підняти відповідну назву для журналу та друкарню. З початком 1963 року я звернувся до проф. О. Оглоб-лина, тодішнього голови Історичної Комісії УВАН, і передового укра-їнського історика, і просив його тро пораду і співпрацю. Проф. Оглоб-лин зовсім позитивно поставився до нашого задуму і обіцяв свою співпрацю. Таке саме становище зайняла пані проф. Наталія По-лонська-Василенко, тодішній декан філософського факультету УВУ, проф. Я. Пастернак, проф. П. Курінний і інші визначні науковці. З молодших я звернувся до д-ра Марка Антоновича, який обіцяв свою повну допомогу і обіцяв спопуляризувати справу історичного журна-лу на канадському терені. Отже ще перед появою першого числа «Українського Історика» була запевнена моральна підтримка деяких визначних українських науковців, які розуміли вагу історичного жур-налу. Водночас деякі з них висловлювали побоювання, що таке ви-дання не зможе довго вдержатися і тому радили обережність у всіх наших починах. Рівночасно я звернувся до проф. В. Дубровського, проф. М. Ждана, д-ра Романа Клишкевича, д-ра Олександра Домб-ровського та інших вчених з проханням надсилати відповідні мате-ріяли до першого числа «Українського Історика», який мав появи-тися під кінець 1963 року. Всі вони запевнили свою співпрацю і обі-цяли дати повну моральну підтримку в нашій праці. Докладно пля-ни видання я обговорив з проф. Богданом Винарем, який тоді прожи-вав в Денвері, близько університетського містечка Болдеру в Коло-радо, де провадилася уся підготовча праця для видання «Українсько-го Історика».

У 1963 році не було жадних виглядів, щоб НТШ і УВАН спільно могли б видавати історичний журнал. Щоправда ще в 1962 році в УВАН запланували видавати «Історичний Збірник», але цей проєкт не зреалізувався.¹⁰

Ми вирішили видавати «Українського Історика» з рамені Історич-ної Комісії «Зарева», яка вже була znana із своєї діяльності ширшим

⁹ *Записник* (рукопис) за рік 1963. Архів автора.

¹⁰ У 1962 році за ініціативою проф. І. Лисяка-Рудницького постала Ре-дакційно-Видавнича Комісія «Історичних Збірників УВАН». Без уваги на численний склад редакційної колеґії заплановані істор. збірники не поба-чили денного світла. Це служило наглядним доказом, як важко видавати періодичне історичне видання.

кругам громадянства.¹¹ Українська Видавнича Спілка в Чикаго погодилася друкувати наше видання на догідних умовах за що належитьсья подяка тодішньому управителеві друкарні п. М. Панасюкові та п. І. Петручкові, який полагоджував наші рахунки. Тоді я застановлявся над назвою нашого періодика і по деякому часі вирішено журнал видавати під назвою «Український Історик», який мав спершу появлятися, як історичний бюлетень. Залишалось неполагодженим питання фінансування журналу. Це питання і по сьогоднішній день позитивно не розв'язане. Проте в 1963 році д-р Марко Антонович передав деякі фонди, які залишилися по «Розбудові Держави», решту покрили ініціатори видання і нечисленні добровільні датки. І так в грудні 1963 року появилосья перше число журналу. У редакційній статті з'ясовано завдання «Українського Історика» так:

«Основна мета нашого видання — зазнайти ширші круги нашого громадянства з історичними дослідями українських і чужинецьких науковців, присвяченими в першу чергу історії України і Східної Європи. Будемо старатися всебічно насвітлювати історичну проблематику, наукову діяльність українських і чужинецьких інституцій, інформувати про працю поодиноких дослідників, подавати огляди нових видань і взагалі провадити поточну історичну бібліографію.

«Здається, що українські науковці, як також ширші круги громадянства вже давно відчували потребу такого видання, що подавало б здобутки і огляд українського наукового життя. Ми хотіли б, щоб „Український Історик” сповняв функцію історичного й інформаційного журналу усіх наших наукових інституцій. Тому до співпраці запрошуємо українські наукові установи, поодиноких науковців і всіх тих, які цікавляться проблемами української історії. Бажаємо, щоб наш журнал став правдивим дзеркалом здобутків нашої історичної науки».

¹¹ «Зарево» — Об'єднання українських студентських товариств національного солідаризму постало в Мюнхені у 1949 році. Головним організатором і духовим батьком «Зарева» був д-р Марко Антонович. Він видвигнув і зреалізував концепцію «студійних комісій» «Зарева», в яких гуртувалися молоді дослідники ідеологічної і українознавчої проблематики. Згодом «Зарево» стало академічним товариством і включало також старших членів. Головним виданням «Зарева» була «Розбудова Держави» (редактором спершу був Марко Антонович, а згодом Богдан Винар), кварталник присвячений українознавчій і ідеологічній проблематиці. Члени студійних комісій містили свої праці на сторінках Р.Д. Журнал виходив протягом 1951—1958 рр.

Перша наукова конференція Історичної Комісії відбулася у 1955 році в Торонті (докладний звіт з цієї сесії появилсья в «Свободі» п. н. «Сесія Історичної Комісії „Зарево” в Торонті», ч. 451, з 9. VIII. 1955). У 1961 році Історична Комісія запроєктувала видання «Історіографічного Збірника» але через фінансові труднощі цей проєкт не зреалізовано. З Історичною Комісією «Зарево» співпрацював проф. О. Оглоблин, проф. Я. Пастернак, проф. П. Курінний, Павло Грицак і цілий ряд інших дослідників.

Ми хотіли у редакційній статті ще раз наголосити наше бажання, щоб «Український Історик» став *спільним* журналом наших наукових установ. Також підкреслено інформаційний характер видання, яке мало сповняти роллю історичного бюлетеня, в якому був би поданий актуальний матеріал про біжучу працю наукових установ і окремих вчених.

У першому числі УІ появилася також стаття проф. О. Оглоблина н. т. «Завдання української історіографії на еміграції», в якій автор подав у ядерній формі свої думки про обов'язки українського історика у вільному світі і основні завдання української історіографії. Ця стаття викликала широкий відгомін серед читачів журналу.

Тепер прийшлося ждати на відгуки публичної opinio на перший випуск «Українського Історика». Звідусіль приходили листи із моральною підтримкою, із заохотою до дальшої праці. Вони були великою підтримкою для основника і редактора журналу. Пригадую, як сьогодні, реакцію на перше число УІ, проф. С. Гаррісона Томсона з Колорадського університету, видатного американського ученого і редактора престижного *Journal of Central European Affairs*. Під час нашої розмови він сказав, що українські історики вже давно повинні мати свій журнал, якщо хочуть, щоб європейські і американські історики запізналися з працями своїх українських колег. Історичний журнал є правдивим покажчиком розвитку історіографії даного народу і тому добре, що українці вже будуть мати свій історичний орган. Врешті Томсон сказав майже «пророчі слова», мовляв «але ви не знаєте, який тягар взяли на свої плечі. Видання журналу це є «фул тайм джаб» і «через видання мого журналу не маю часу закінчити деякі власні наукові праці» — і в дальшому побажав «Українському Історикові» доброго розвитку.¹² Вже в дуже короткому часі я переконався, що Томсон мав рацію коли твердив, що видання журналу вимагає і забирає майже увесь час. Проте ішлося про наш власний орган, про видання, яке було потрібне для дальшого розвитку української історіографії — і тому ми не жалували витраченого часу і енергії.

Другий випуск «Українського Історика» вже начислював 56 сторін (ч. 2—3, 1964) і це вказувало на значний ріст видання. В цьому часі покликано до життя Редакційну Колегію, в яку входили, крім головного редактора, Марко Антонович, Наталія Полонська-Василенко, Богдан Винар, Василь Дубровський, Михайло Ждан, Ігор Каменецький, Роман Климкевич і Олександр Оглоблин. Як бачимо членами РК були вчені різних генерацій і крім істориків входили також дослідники суспільних наук і допоміжних історичних дисциплін. Отже вже був гурт ідейних людей, які включилися в розбудову «Україн-

¹² Проф. С. Гаррісон Томсон, один з кращих знавців середньовічної історії, як також історії західних слов'ян, назагал позитивно ставився до українських істориків. Він був основником і редактором декількох історичних періодиків і автором цілої низки історичних праць. Докладніше про його життя і творчість в нашій праці *S. Harrison Thomson. Bio-bibliography*. Boulder, University of Colorado, 1963.

ського Історика». Треба зазначити, що тоді один з найбільш активних членів Ред. Колегії був проф. О. Оглоблин, який не лише був суворим критиком надісланих матеріалів, але завжди давав доброзичливі поради відносно дальшого розвитку УІ. Це саме можна сказати про д-ра Марка Антоновича, одного з найближчих співробітників журналу, а заразом його мовного редактора. Перед нами стояло нелегке завдання поширити круг співробітників і тематику «Українського Історика». Також треба було спопуляризувати журнал серед громадянства і наукового світу і вкінці забезпечити бодай мінімальну його фінансову базу, без якої не можна було б даліше видавати УІ. Вже під кінець 1964 року ми бачили ріст УІ і вирішили замість історичного бюлетеня видавати історичний журнал. Доволі важко передати наші тодішні почування і емоції. Для нас не існувало нічого неможливого — всі зусилля були спрямовані на розбудову нашого одинокого історичного періодика, на службу рідній історичній науці, яка нарешті спромоглася на свій власний орган. Усі причетні до цього діла горіли огнем самопосягати і хрустального ідеалізму. Ми знали, що «Український Історик» мусить вдержатися і даліше рости. Було це почуття великої сатисфакції і задоволення сповненого обов'язку. Звичайно ми не мали жадних ілюзій, що початок «Українського Історика» був більш, як скромний. Ми воліли почати нашу працю скромним історичним бюлетенем і опісля робувати його в справжній репрезентативний орган української історичної науки. Ми старалися робити так, щоб наші слова покривалися з нашими ділами.

Постання У.І.Т. і дальший розвиток «Українського Історика»

Гене́за Українського Історичного Товариства тісно в'яжеться з виданням «Українського Історика», а також із станом української історичної науки на початку 1960-их років. Звичайно так буває, що спершу твориться відповідне товариство або організація, а згодом появляються його видання. УІТ у цьому відношенні був винятком. «Український Історик» дав основний почин організації історичного товариства.

На початку лютого 1964 року автор цих рядків відвідав проф. О. Оглоблина в Людлов і обмінявся думками про дальший розвиток історичного журналу. Нам було ясно, що журнал треба вдержати і належно розбудувати. Ішлося про репрезентативний журнал української історичної науки. Під час розмови я згадав про можливість створення Українського Історичного Інституту або Українського Історичного Товариства, які могли б фірмувати видання «Українського Історика». Ідея організації такого тіла не була нова — вона була ще видвинута 1956 році.¹³ Історична Комісія «Зарева» не могла перебрати

¹³ Гляди примітка ч. 8.

До речі на цьому місці хочу згадати про іншу спробу створити подібне історичне товариство. Проф. Теодор Мацьків у своєму листі від 24. II.

Зустріч у Лудлов, США (лютий 1964) основника «Українського Історика» проф. Любомира Винара з проф. Олександром Оглоблином

на себе такого великого завдання і не мала відповідних матеріальних засобів, щоб вдержати журнал. Проф. Оглоблин порадив над цими справами уважно застановитися, щоб новостворене товариство не наразилося на несправедливу критику інших наукових установ. Протягом наступних місяців велася жива переписка між редактором «Українського Історика» і цілим рядом українських вчених. На цьому місці не маємо змоги подати деталі генези УІТ — лиш обмежимося

1965 р. писав, що ще в 1960 році в часі Історичного Конгресу у Стольгольмі присутні українські історики «обговорювали справу створення такого товариства, оформлення якого займався колега Лисяк Рудницький» (Архів УІТ). У 1963 і 64 роках нам не було нічого відомо про заходи проф. І. Лисяка-Рудницького відносно створення історичного товариства. Перший раз про цю ініціативу ми довідалися від проф. Т. Мацькова з Акрону у лютому 1965 року.

Лисяк Рудницький (1894-1974) з-п. 1965

4

до найважливіших справ. Тут лише хочемо з подякою згадати доброзичливі поради проф. О. Оглоблина, д-ра Р. Климкевича, проф. Наталії Полонської-Василенко, д-ра Марка Антоновича, д-ра О. Домбровського і ряду других людей, які причинилися до конструктивного обміну думками в справі майбутнього Товариства. У висліді покликано у листопаді 1964 р. до життя Ініціативну групу УІТ,¹⁴ яка нацислювала 17 членів і мала підготувати установчі збори Товариства. Тут лише згадаємо, що проф. Полонська-Василенко запропонувала, щоб з редакційної Колегії УІ створити Ініціативну групу УІТ. У своєму листі від 15. XI. 1965 вона писала: «Вашу думку про заснування Товариства цілком підтримую. Я гадаю можливим перетворити редакцію на ініціативну групу». Цю думку також поділяв проф. Оглоблин, який також наголошував на потребу заснування УІТ на широкій базі — територіальній (цілий український вільний світ) і особовій (не самі лише історики).¹⁵ Ці поради, а також сугестії інших співробітників «Українського Історика», взято до уваги при опрацюванні звернення Ініціативної групи УІТ. У четвертому числі УІ появилася комунікат Ініціативної групи, в якому точно з'ясовано завдання майбутнього товариства, а саме: «1. Об'єднувати істориків, а також активних прихильників української історичної науки; 2. Пильнувати і боронити інтереси вільної української історичної науки; 3. Нотувати і виправляти фальшиві і тенденційні інтерпретації історії України в історичних працях СРСР і у вільному світі; 4. Видавати і розбудувати історичний журнал «Український Історик» і допомагати у виданні монографічних праць з історії України». У згаданому документі підкреслено ще цілу низку інших завдань УІТ. Була це широка програма активізації української історичної науки та істориків поза межами України.

Дня 1 березня 1965 року у висліді референдуму 45 членів основників постало Українське Історичне Товариство¹⁶ і так зачався новий період розвитку «Українського Історика». Основоположники УІТ мали перед собою надзвичайно важкі і відповідальні завдання. Одним з найважливіших завдань саме і була дальша розбудова «Українського

¹⁴ Членами Ініціативної Групи були (подаємо в поазбучному порядку): Марко Антонович, Богдан Винар, Любомир Винар, Ілля Витанович, Олександр Домбровський, Василь Дубровський, Михайло Ждан, Ігор Каменецький, Роман Климкевич, Петро Курінний, Михайло Міллер, о. Іриней Назарко, Олександр Оглоблин, Євген Онацький, Ярослав Пастернак, Наталія Полонська-Василенко і Микола Чубатий.

¹⁵ Л. Винар, *Записник*, 25. IX. 1964 (рукопис).

¹⁶ Першу Управу УІТ вибрано у такому складі: Олександр Оглоблин — голова, Наталія Полонська-Василенко — заст. голови, Любомир Винар — секретар і скарбник. Члени Управи: Олександр Домбровський, Василь Дубровський, Ігор Каменецький, Володимир Кисілевський, Роман Климкевич, о. Іриней Назарко, Ярослав Пастернак і Микола Чубатий. Контрольна Комісія: Ілля Витанович, Михайло Ждан, Лев Виковський. *Український Історик*, ч. 1—2 (5—6), 1965, стор. 90.

Історика», як офіціозу УІТ. У всіх цих починах нам присвячувала лише одна основна ідея — причинитися до поновного ренесансу української історичної науки та виконати свій священний обов'язок перед українською і світовою наукою й перед українським народом.

Не зважаючи на наші численні виявлення про завдання УІТ і «Українського Історика» деякі науковці не були задоволені з постанови нового товариства. Часами були безпідставні обвинувачення, що УІТ і УІ підриває працю вже існуючих наукових установ. Деякі члени НТШ і УВАН пропонували, щоб Товариство стало автономною одиницею в рамках їхніх установ. На ці закиди або пропозиції ми мали ясну відповідь. Українське Історичне Товариство об'єднує істориків і дослідників допоміжних історичних наук, без огляду на те, до якої установи вони належать, а також тих вчених, які працюють поза рядами наукових організацій. УІТ не може стати складовою частиною УВАН або НТШ тому, що між цими установами існують напружені взаємини і це не сприяє координації наукової праці. УІТ і УІ має стати форумом праці всіх бажаючих дослідників, а не лиш одної установи. Крім того ми включили в членство УІТ також любителів історії, а до того часу вони не були охоплені жадною існуючою науковою установою. Якщо ідеться про видання «Українського Історика» — ми завжди обстоювали думку, що цей журнал можуть видавати спільно УІТ, НТШ і УВАН.¹⁷ Проте наші заходи не увінчалися успіхом і не з нашої вини. На нашу думку постанови УІТ і УІ потрібні для дальшого розвитку української незалежної історичної науки. Здається, що наші виявлення були переконливі. Більшість критиків УІТ і УІ у відносно короткому часі стали членами Товариства або співробітниками «Українського Історика».

У 1965 році перенесено друк «Українського Історика» до друкарні «Льогос» в Мюнхені. Тоді змінено оформлення журналу, збільшено його об'єм, змінено формат УІ на книжковий і значно поширено його тематику. Докладніше про зміст і структуру журналу згадаємо згодом. Тут бажаємо лиш висловити подяку директорові друкарні п. Г.

¹⁷ Думку про потребу журналу видаваного НТШ і УВАН ми піднесли ще в 1956 році. По оснуванні «Українського Історика» і УІТ, ми заступали погляд, що журнал можуть видавати спільно три установи. У 1965 році ці справи на форумі УВАН обговорював д-р М. Антонович — проте до нічого конкретного не договорилися.

В 1965 році я запрошував до співпраці УВАН і НТШ. У листі до проф. Е. Кубійовича від 17. X. 1965 року я писав: «Дуже радо відступлю в „Українському Історикові“ місце для хроніки НТШ. Я уважаю, що назриває час, щоб НТШ, УВАН і УІТ спільно видавали історичний журнал — тоді дійсно був би тріумф української історичної науки у вільному світі» (Архів УІТ). Цю концепцію спільного видання я дальше обстоюю і вірю, що вона колись буде зреалізована. Ми зробили все можливе, що було в наших силах і йшли на якнайдальші уступки, щоб допровадити до творчої співпраці і координації істор. наукової роботи між українськими науковими установами.

Нанякові, д-рові О. Вінтонякові, представникові УІ на Європу до 1970 року і нашому теперішньому представникові п. Ф. Кордубі — всі вони допомагали і сприяли «Українському Історикові» та популяризували наше видання на європейському терені.

Починаючи від 1965 року «Український Історик» кращав під оглядом змісту з кожним новим числом. Про це свідчать рецензії в українських і чужинецьких виданнях,^{17А} а також безпосередні відгуки наших читачів.¹⁸

У тому часі поширено Редакційну Колегію УІ, у її склад входили: Марко Антонович, Богдан Винар, Олександр Домбровський, Василь Дубровський, Михайло Ждан, Ігор Каменецький, Роман Климкевич, Теодор Мацьків, Ярослав Пастернак і Наталія Полонська-Василенко. Згодом кооптовано до РК Олександра Барана і Тараса Гунчака. Професор Ол. Оглоблин, як голова УІТ в тому часі не входив до складу Редакційної Колегії, але завжди служив своїми порадами і критичними заввагами відносно матеріалів друкованих в «Українському Історикі». Взагалі можна ствердити, що між редактором УІ і головою УІТ велася інтенсивна переписка відносно розвитку журналу і діяльності Товариства.

Можливо, що наше статистичне зіставлення подасть картину росту УІ за роки 1963—1972.

«Український Історик» 1963—1972

Роки	Числа	число статей	число рецензій	чис. сторінок
1963—64	1—4	30	14	136
1965—66	5—12	59	30	470
1967—68	13—20	37	56	481
1969—70	21—28	47	86	656
1971—72	29—36	48	85	607
Разом:	36	221	271	2550

^{17а} З рецензій на «Українського Історика», в яких згадано про появу і зміст журналу згадаємо: „Der ukrainische Historiker“, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*, Bd. 14, 1966, *Revue des Études Slaves*, t. 46, 1967; „The Ukrainian Historian“, *Canadian Slavic Studies*, vol. 2, 1968; T. Hunczak, „Ukrainiski Historyk“, *Zeszyty historyczne*, t. 20, 1971, Uwagi do recenzji prof. T. Hunczaka na temat „Ukrajinskoho Istoryka“, *Zeszyty historyczne*, t. 22, 1972.

Про видання «Українського Історика» також згадувано в різних чужинецьких і українських історіографічних статтях.

¹⁸ Редактор УІ завжди стояв у тісній зв'язку з читачами журналу. У 1970 році ми розіслали членам УІТ спеціальний запитник відносно змісту УІ і діяльності УІТ (дивись: Л. Винар, «Значення запитника УІТ», *Бюлетень УІТ*, ч. 2 (26), 1970, стор. 1. Таким чином нав'язано живий обмін думками відносно змісту журналу.

У нашому зіставленні не подано хроніки та інших інформаційних матеріалів, які появлялися на сторінках УІ.

Ми звернули особливу увагу на приєднання нових співробітників УІ і поширення тематики журналу. Як відомо «Український Історик» розрахований головню на дослідників і любителів минулого України. Характер статей науковий і науково-популярний. Свого часу була виринула думка видавати тематичні випуски УІ — але її не прийнято. Ми бажали запевнити різноманітність змісту журналу, подібно, як це роблять видавці неукраїнських історичних періодиків. Від 1967 року статті з УІ індексуються в «Гісторікал Абстрактс» — найповажнішим бібліографічним історичним довіднику. Через участь УІТ в Конгресах і з'їздах американських і канадських наукових товариств (напр., Американська Історична Асоціація та інші) неукраїнські історики самі зголосили свою співпрацю в УІ. Починаючи з 1969 року впроваджено в журнал деякі англомовні статті.¹⁹ Можна сказати, що за відносно короткий час «Український Історик» став одним з кращих українських наукових видань. З початком 1970-их років зачали нам надсилати рецензійні примірники поважні американські наукові видавництва і ми були поінформовані, що рецензії з УІ перекладаються на англійську мову. Все це вказувало на дальший ріст журналу і його відповідну питому вагу серед українського і неукраїнського наукових світів.

Структура, зміст і співробітники «Українського Історика»

Одним із основних завдань «Українського Історика» було стати творчою лабораторією для всіх генерацій українських істориків, які могли б друкувати свої праці з різних періодів і ділянок української історії. Рівночасно ми старалися ввесь час виправляти і критично навітлювати праці советських і несветських дослідників, в яких український історичний процес навітлювано тенденційно і необ'єктивно. Уважний читач перегортаючи сторінки «Українського Історика» знайде підтвердження наших думок. Проте ми не могли обмежуватися виключно до стисло історичних досліджень. Також узгляднено допоміжні історичні дисципліни і суспільні науки. «Український Історик» перейшов протягом 10 літнього розвитку значну еволюцію від історичного інформаційного бюлетеня до обширного історичного і до певної міри загально-українознавчого журналу. Не улягає сумніву, що суспільні і гуманістичні науки мають безпосереднє відношення до історичної тематики і їх не можна ігнорувати. Кожний історичний і науковий журнал має свою специфіку, свою особливу структуру, яка віддзеркалює його тематику і взагалі редакційний профіль видання. Як відомо, наприклад, в американських наукових журна-

¹⁹ Докладніше про ці справи в нашій статі «„Український Історик“ на новому етапі свого розвитку», *Бюлетень УІТ*, ч. 1 (19) 1969, стор. 1—2.

лах суспільних наук головний наголос ставиться на рецензійний відділ у їхніх виданнях. Ми не пішли цим шляхом з уваги на особливий стан української історичної науки. Найбільше місця в «Українському Історичному» відступлено статтям і публікації архівних матеріалів (біля 70 до 80%), а решта місця забирають рецензії і хроніка. Тут треба зазначити, що ми не є задоволені цим станом і бажали б пропорційно збалансувати усі відділи журналу, зокрема поширити його рецензійну секцію і наукову хроніку, а також провадити біжучу історичну бібліографію. Проте цього не хочемо досягти коштом редукції інших матеріалів. Єдина розв'язка — це збільшення сторінок «Українського Історика», а це у свою чергу пов'язане з відповідною матеріальною базою, якої ми на жаль не маємо.

Тематично ми бажали охопити усі періоди української історії і окремі ділянки допоміжних історичних наук. Також для свобідного обміну думками між істориками впроваджено окремих дискусійний відділ. Основний розділ в «Українському Історичному» становлять статті, які друкуються, як перша частина журналу. Опісля йдуть інші відділи присвячені дослідженням специфічних ділянок. З них згадаємо відділи присвячені архівним матеріалам, військовій історіографії, геральдиці і сфрагістиці, біографії і генеалогії, українській еміграції, мемуаристиці, науковим установам, ювілеям, матеріалам для вивчення життя і творчості М. Грушевського, дискусії, некрологам і врешті відділ рецензії, бібліографії і наукова хроніка. В останньому році впроваджено новий відділ присвячений історії літератури і мови, що його започаткував своєю працею Юрій Шевельов. Так в основному виглядає структура «Українського Історика».

Одним з головних обов'язків редактора УІ було приєднання широкого кола співробітників журналу. Це у значній мірі зреалізовано. В «Українському Історичному» гармонійно співпрацюють представники старшої генерації, середньої і молодшої. Отже, уважаємо, що тепер немає жадної штучної або природної прірви між різними поколіннями українських дослідників. Немає сумніву, що до цієї позитивної розв'язки безпосередньо причинилися наші найвидатніші науковці старшої генерації, які від самого початку співпрацювали в «Українському Історичному». Тут в першу чергу хочемо згадати Ол. Оглобллина, Наталію Полонську-Василенко, Я. Пастернака, І. Вітановича, В. Дубровського. Всі вони ентузіастично піддержали постановня «Українського Історика» і активно включилися в його розбудову.

Немає змоги в нашій короткій статті глибше проаналізувати тематичний профіль журналу. Як ми зазначували раніше, були старання охопити усі періоди і ділянки української історії. І так з ранньої історії і українського середньовіччя появилися в УІ статті таких дослідників, як М. Чубатого, М. Ждана, О. Домбровського, о. І. Назарка, Б. Винара, О. Прицака, М. Андрусяка та інших. Дослідженню козаської доби присвятили свою увагу О. Оглоблін, Л. Винар, О. Баран, Т. Мацьків, О. Сенютювич-Бережний, Т. Гунчак і інші. З дослідів 19

і 20 століття друкували свої праці Н. Полонська-Василенко, В. Дубровський, М. Антонович, О. Оглоблін, Л. Винар, І. Каменецький, Л. Шанковський, П. Ісаїв, В. Міяковський, В. Кисілевський, В. Мартос, Ю. Герич, І. Лисяк Рудницький, О. Герус та інші. З ділянки суспільних наук (історія економічної, думки, демографія) появились праці В. Кубійовича, Б. Винара, І. Витановича; з історії еміграції В. Маркуся, Л. Винара, І. Світа; з сфрагістики і геральдики — Романа Климкевича, з біографії й мемуаристики — М. Василенка, Л. Биковського, В. Дубровського, В. Мартоса, М. Єремєєва та інших. На цьому місці немає змоти перечислити усіх співробітників журналу — всі вони причинилися безпосередньо до дальшого росту «Українського Історика» і за це їм наша щира подяка.

При тій нагоді хочемо підкреслити, що одним критерієм друку статей та інших матеріалів був їх рівень і зміст. Часами з жалем ми були змушені відкинути деякі праці, які не надавалися до УІ. Зокрема це відноситься до англomовних праць, які були здебільшого компіляціями, а не оригінальним науковим дослідженням.

Час від часу видавано спеціальні або ювілейні випуски «Українського Історика». У 1966 році появилось ювілейне число присвячене 100 літтю з дня народження М. Грушевського. Треба підкреслити, що ювілейний випуск цього числа «Українського Історика» був єдиним українським науковим виданням з нагоди цієї знаменитої річниці. Взагалі на сторінках журналу появились численні статті присвячені життю і творчості нашого найвидатнішого історика. У 1967 році вийшло окреме число УІ присвячене 50-річчю Української Національної Революції, а в 1970 ювілейне число присвячене 70-літтю і 50-літтю науковій праці Голови УІТ проф. О. Оглобліна. В біжучому році видано окреме число УІ присвячене 100-річчю Наукового Товариства ім. Шевченка.

Підсумовуючи наші думки відносно змісту і авторів «Українського Історика» можемо об'єктивно ствердити, що зроблено надзвичайно багато і може навіть більше, як сподівалися наші співробітники, український науковий світ і громадськість.

Будівничі «Українського Історика»

Розвиток «Українського Історика» тісно в'яється з активною допомогою його співробітників, читачів, представників і нечисленних меценатів. Всі вони стали будівничими нашого єдиного історичного журналу, а разом незалежної української історичної науки.

З перспективи десятих років спробуємо дати короткі підсумки вкладу їхньої праці в розбудову «Українського Історика».

В попереднім розділі ми коротко згадали про наших співробітників, які без жадної винагороди, збагачували своїми працями зміст нашого журналу. Багато з них рівночасно включилися в розбудову його матеріальної бази, без якої було б неможливо вдержати «Україн-

ського Історика». Вони не лише, в міру можливого, складали свої пожертви, але також ставали представниками УІ, переводили збірки на видавничий фонд і взагалі пропагували ідеї УІТ і його офіціозу серед широких кругів громадянства.

З членів Редакційної Колегії і близьких співробітників УІ хочемо згадати жертвенну допомогу Романа Климкевича, Марка Антоновича, Лева Биковського, Олександра Домбровського, Петра Ісаїва, Василя Вериги, Олеса Барана і других. Усі вони, не зважаючи на переобтяження різними обов'язками, стали представниками УІ і зайнялися розповсюдженням журналу у їхніх місцевостях. В останньому часі в цю працю включилися і також наші молоді історики Роман Сербин, Олег Герус і Ярема Раковський.

Можливо, що наполеглива праця одного з найстарших представників УІ Лева Биковського, який вже довгий час проживає на емеритурі в Денвері, дасть нам повніший образ цієї жертвенної праці. Доц. Биковський не лише розповсюджував УІ в Колорадо і Каліфорнії, але закуповував більшу кількість чисел журналу і розсилав їх по національних бібліотеках різних країн, включаючи навіть Японію. Він став також одним із перших меценатів УІ.

Цілий ряд інших представників «Українського Історика» причинився до скріплення нашої видавничої бази.²⁰ І тут може прикладом стати праця д-ра Романа Коса, нашого представника на Філадельфії, який з великою жертвенністю і ентузіазмом допомагає «Українському Історичу».

Немає змоги вичислити тут усіх членів, членів-прихильників УІТ і передплатників УІ, які, крім передплати, складали додаткові пожертви на коляду УІТ або Видавничий фонд УІ. Виказ цих пожертв періодично появлявся в нашій пресі. Проте на цьому місці хочемо згадати про настанову бл. п. проф. Наталі Полонської-Василенко, нашого заслуженого історика і члена Президії УІТ. Не зважаючи на численні протести автора цих рядків,²¹ проф. Полонська-Василенко, без огляду на свій вік і незавидний матеріальний стан, прислала добровільні датки на розбудову УІ. В одному з листів перед її смертю, проф. Полонська-Василенко писала, що це її святий обов'язок допомогти в розбудові самотнього нашого історичного журналу. Вона прислала свій останній даток у сумі \$ 20.00 і перепрошувала, що це такий

²⁰ Тут згадаємо великий вклад праці і допомоги бл. п. сотн. О. Навроцького з Вінніпегу, бл. п. інж. М. Фляка з Едмонтону. З Європи д-ра О. Вінтоняка і п. Ф. Кордубу. З Америки і Канади — інж. А. Куцинського з Чикаго, інж. Я. Зубаля з Дітройту, проф. О. Бережницького з Буфала, В. Сторожинського з Клівленду та інших. Усі вони присвятили багато часу для популяризації УІ. Лише незначне число наших представників не вив'язалося зі своїх добровільно взятих на себе обов'язків.

²¹ Спершу ми відсилали гроші проф. Н. Полонській-Василенко назад з уваги на її важкий матеріальний стан. Через те вона загнувалася і опісля всі її пожертви включувано у ювілейний фонд.

незначний даток з проською, щоб у списках жертводавців не подавати її прізвища, лиш ініціями н. н. І це писала Людина, яка і так багато допомогла нам у праці, а сама проживала в недостатках і була в поважному віці. Достойна і шляхетна постава Покійної може стати прикладом не лише для членів УІТ, читачів журналу — але й цілої української громади в діаспорі.

Тепер хочемо коротко згадати про допомогу членів українського суспільства для розбудови української історичної науки. В першу чергу треба зазначити, що для популяризації діяльності УІТ і появи УІ, в українській пресі друкуються «Вісті УІТ». Також завдяки доброзичливості проф. Лева Шанковського, гол. редактора «Америки», від 1969 року появляється в тому щоденнику сторінка УІТ «Український Історик» (дотепер вийшло 12 випусків), а від квітня 1973 появляється в «Свободі» неперіодична сторінка «Літопис УІТ». Також у «Новому Шляху» (Вінніпер), «Українському Голосі» (Вінніпер) та інших часописах появилися обширні інформації і статті про наш журнал. Отже можна об'єктивно ствердити, що українська громада поінформована про вагу «Українського Історика» для нашої науки і взагалі національного життя. Багато разів УІТ апелювало до громадянства і установ з проською допомоги історикам у праці. Проте відповідь української громади не була і не є задовільною. З допомогою прийшли нечисленні одиниці, які зрозуміли вагу історичних дослідів для української загальної справи. І саме цим окремим особам «Український Історик» великою мірою завдячує своє існування. Тут з щирою подякою згадуємо меценатство Пані Анни Рижевської з Фльориди, яка була фундаторкою першого і другого наукового конкурсу УІТ і тепер стала також нашим членом-меценатом. Це саме признание належиться іншим жертводавцям, які стали членами-фундаторами або меценатами «Українського Історика» з нагоди його десятиліття.²² Цим не зменшуємо ваги менших пожертв, які стали міцним фундаментом для дальшої розбудови журналу.

На початку 1973 року проголошено біжучий рік «ювілейним» з нагоди 10-и ліття «Українського Історика». Головною метою поставлено створення 50-итисячного видавничого фонду і приєднання 1000 нових передплатників. Ідеться про одноразову пожертву і про створення міцної матеріальної бази для УІ і для реалізації інших наукових проектів.²³ До кінця вересня відгукнулося лише 170 жертводавців.

²² З нагоди десятиліття УІ створено такі категорії жертводавців: 1. Фундатори УІ (від 500 до 1000 дол.), 2. Меценати (від 300 до 500 дол.), 3. Добродії (від 100 до 300) і прихильники УІ.

Від січня ц. р. до кінця вересня, такі особи стали фундаторами або меценатами: д-р Петро Пшик (фундатор); меценати: проф. В. Винар, д-р Мирон Зарицький, п. Микола Ракуш, д-р В. Когутяк, пані Анна Рижевська, інж. Д. Сольчаник, п. Іван Мазуренко. Списки інших жертводавців друкувалися в українській пресі і в УІ.

²³ Як відомо УІТ підготовляє до друку студію проф. Я. Пастернака про етногенезу слов'ян і українського народу, анотовану бібліографію історії

Яке ж це незначне число, якщо до уваги взяти наші заможні установи і громадян. Можливо, що про ці справи не треба згадувати — але їх не можна замовчати. І тут пригадуються думки проф. Б. Крушницького про відношення українського загалу до потреб рідної науки. Може дійсно історія повторюється.

Проте аналізуючи листи наших жертводавців бачимо цікаве явище. Крім наших членів, відгукнулося наше старше громадянство і молоді студенти — і саме ці дві верстви нашої спільноти, побіч інших, домінують в розгорнені допомогової акції для розбудови і вдержання «Українського Історика». Характерним у цьому відношенні буде лист панства емеритів Йосифа і Софії Семенців з Ошави, якого зміст подаємо в примітці.²⁴ Були випадки коли емерити позичали гроші, щоб допомогти розвитку «Українського Історика». Це надзвичайно зворушливі зразки жертвенности і виrozumіння, які служать українським історикам великою моральною піддержкою. І одні і другі служать історичній правді України.

На цьому місці відзначасмо також велике виrozumіння і допомогу українських мистців, які уможливили першу льотерію УІТ з головною метою розбудувати видавничий фонд «Українського Історика».²⁵ І знову ж знаємо, що мистці не належать до заможної верстви громадянства, порівнюючи з іншими професіями. Ми також хочемо згадати про певну допомогу братських союзів і оцадностевих установ, які відгукнулися на наш заклик.²⁶ Ми віримо, що кожна українська

України в англійській мові, науковий збірник присвячений схемі історії Східної Європи і історичній термінології, двотомну історію України в англійській мові і цілу низку інших монографічних досліджень. Реалізація цих публікацій виключно залежить від допомоги українського громадянства і установ.

²⁴ У своєму листі до УІТ від 1 вересня 1973 року пан Йосиф Семенців писав: «Прочитавши в «Українському Голосі» статтю «Вісті УІТ», і Вашу так важну працю про вияснювання нашої історії, нашої правдивої історії — я, 80 літний пенсіонер з Женою рішили вислати на фонд Українського Історичного Товариства свою одномісячну пенсію в сумі 200 дол. Бажаєм Вам якнайлучшого успіху у Вашій так важній праці». Йосиф і Софія Семенів (Архів УІТ). Це цікавий і важний документ часу, як відгук на УІ представників нашої старої еміграції в Канаді.

²⁵ Такі мистці пожертвували свої картини на ювілейний видавничий фонд УІ (подаємо в порядку в якому надходили картини): Любослав Гуцалюк, Яків Гніздоровський, Петро Мегик, Надія Сомко-Макаренко, Стефан Рожок, Іванка Ліщинська, Дзвінка Барабах, Христина Зілінська, Наталія Стефанів, Софія Лада, Богдан Кондра, Богданна Палевич, Роман Василичин-Гармаш, Кураторія Мистецької Фундації ім. Артемія Кирилюка — дві картини бл. п. А. Кирилюка (Крім того здеклярували свої картини пані Е. Завільська і п. Н. Раковська з Клівленду).

²⁶ З нагоди 10-и ліття «Українського Історика» вислано відповідні листи до 4-ох братських союзів у США з проханням одноразової допомоги для «Українського Історика» і реалізації інших запроєктованих публікацій. Три союзи відгукнулися з таким вислідом: «Провидіння» — 300.00 дол.

установа і кожний громадянин може причинитися до дальшого розвитку української історичної науки. Тому ще раз звертаємося до них із закликом піддержати працю УІТ і бодай раз на десять років зложити свою пожертву для добра нашої загальної справи. Закінчуємо цей розділ думками проф. О. Оглоблина, проф. Н. Полонської-Василенко і Л. Винара, що були подані у офіційному зверненні УІТ до українських установ і громадянства: «Видання „Українського Історика” — це справа цілої української громади в діаспорі. Розвиток української історичної науки має величезне значення для нашої національної справи. Тому віримо, що громадянство і українські установи з нагоди цього нашого 10-ліття відгукнуться на наше звернення і допоможуть нам в розбудові „Українського Історика”».²⁷

Перспективи розвитку «Українського Історика» і завдання українських істориків

З 1974 роком «Український Історик» вступає в друге десятиліття своєї служби рідній історичній науці і українській нації. У зв'язку з цим виринають засадничі питання відносно дальшого розвитку нашого журналу у зв'язку з основними завданнями української історіографії, істориків та інших дослідників нашого минулого.

Ми знаємо, що перші десять років були більш, як важкими для «Українського Історика» — проте всі перешкоди переборено і журнал став одним з найповажніших наших періодиків. У тому періоді ми понесли важкі втрати — з Редакційної Колегії відійшли незаступимі її члени: проф. Ярослав Пастернак, проф. Василь Дубровський і в біжучому році проф. Наталія Полонська-Василенко. Всі три вони були правдивими ентузіястами «Українського Історика». На зміну тепер приходять молоде покоління українських істориків, яке вже набуло освіти не в українських високих школах, і яке вже частинно включилося в розбудову нашого журналу і взагалі української історичної науки.

Ми думаємо, що дальший розвиток «Українського Історика» перш за все залежить від поширення кола його співробітників, збільшення його об'єму, поширення тематики і також у великій мірі від допомоги української громади.

Протягом останніх 10-ох років можна завважити безупинний ріст історичної і взагалі українознавчої тематики в журналі. «Український

(тут треба згадати, що «Провидіння» також раніше прислало свої пожертви), Український Народний Союз — 300.00 дол., Український Робітничий Союз — 25.00. Четвертий Союз УНПомочі зовсім нічого не відповів. Думаємо, що ці заповідання будуть цікаві для майбутнього дослідника життя української громади в США.

²⁷ «Десятиліття „Українського Історика”. Звернення до українського громадянства і установ», *Український Історик*, ч. 3—4, 1972, стор. 6.

Історик» стає історичним і українознавчим журналом, у якому крім істориків співпрацюють науковці з інших ділянок українознавства. На нашу думку це природне явище. Український історичний процес охоплює усі ділянки життя українського народу і всі вони мають свій специфічний історичний розвиток. Історик у своїх аналітичних і синтетичних працях мусить брати до уваги здобутки з інших наук. Тому не диво, що в історичних журналах часами знаходимо праці етнографів, географів, економістів, соціологів, лінгвістів, політологів, психологів і представників інших наук. В «Українському Історикі» крім істориків і дослідників допоміжних історичних дисциплін, час від часу друкувалися матеріали дослідників суспільних наук, які мали безпосереднє відношення до історичної науки. Це вважаємо за позитивне явище і треба надіятися, що в наступних роках ця співпраця скріпиться.

Перед українськими істориками поза Україною стоять надзвичайно важливі і специфічні завдання. Не улягає сумніву, що «Український Історик», як орган української національної історіографії, відігравав і відіграє провідну роль у дальшому розвитку історичної науки. І тому, якщо ми говоримо про завдання української історіографії та істориків то рівночасно говоримо про завдання «Українського Історика», як репрезентативного видання української історичної науки. «Український Історик» і українські історики мусять гідно репрезентувати кращі традиції української історичної науки на міжнародному форумі. У зв'язку з цим вже в короткому часі плянуємо англійською мовою випустити спеціальне число-збірник УІ присвячене окремим питанням української історії з окремим наголосом на проблеми історичної схеми і термінології української історії. У 1975 році відбувається у Сан Франціско черговий Міжнародний Історичний Конгрес і до цього часу цей проект повинен бути зреалізований. Чому ми наголошуємо справу схеми і термінології історії Східної Європи? Відповідь ясна. Дотепер у багатьох випадках провідні європейські і американські історики у своїх працях користуються російською дореволюційною, або сучасною советською історичною схемою. У висліді український історичний процес представлений у тенденційному на світленні, а деякі періоди історії України, розглядаються як російські. У зв'язку з цим історія Української Княжої Держави та інші періоди розглядаються, як інтегральна частина російської історії, як «Кієван Рашія», а її населення як «Рашіяс» або «Вест Рашіяс» (населення Галицько-Волинської Держави і Литовсько-Руської Держави). Як відомо, незалежна українська історіографія прийняла схему і термінологію Михайла Грушевського і його наступників, як основу для дослідження історичного розвитку України. Стже нашим завданням є допровадити до інтензивної термінологічної наукової дискусії, в якій крім істориків, взяли б також участь археологи, географи, лінгвісти, антропологи і представники інших дисциплін. Тут ідеться про надзвичайно важливу справу насвітлення етногенези українського народу і його історичного розвитку. Лише поважною науковою аргумента-

цією зможемо переконати наших європейських і американських колеґ у необ'єктивності їхнього підходу. І тут «Український Історик» може стати форумом для цієї потрібної наукової дискусії.

Знаємо, що в УІ охоплено усі періоди і ділянки української історії. Історики мають свої окремі і специфічні зацікавлення і вони відзеркалені в їхніх працях на сторінках журналу і в окремих монографічних дослідженнях. Проте ми будемо приділяти особливу увагу тим ділянкам, які зараз в Україні неможливо об'єктивно вивчати. Це відноситься в першу чергу до Українського Середньовіччя, історії Української Держави в 1917—20 рр., питання зв'язків України із Західною Європою та інших проблем. В основному можна ствердити, що усі періоди нашої історії тенденційно насвітлені в працях советських істориків — проте деякою проблематикою вони зовсім нехтують. На сторінках «Українського Історика» подаються критичні огляди праць істориків з України і це має свій відносний вплив для загального розвитку української історіографії тут, і там де історична наука перебуває у підневільному стані. Тому і не дивно, що у советському українському журналі «Жовтень» (ч. 1. 1972) знаходимо черговий напад і лайку на «Українського Історика», який, мовляв, пропаґує «наукову спадщину Грушевського», його «історичну схему, яка встановила й обґрунтувала самостійність українського історичного процесу». Авторів «Українського Історика» схарактеризовано, як «націоналістичних фальсифікаторів, які виступають на крайньому правому фланзі». Ми не дивуємося барвним епітетам советських авторів, які здебільшого пишуть «на замовлення» і не прivityкли до культурного обміну думками. Проте такою ж важливою є критика концепції західних істориків, які часто у своїх працях пишуть не менші нісенітницї за советських істориків і не узгляднують самостійности українського історичного процесу. Тут є широке поле праці для українських істориків, а зокрема тих, які досі свідомо уникали конфронтації з поглядами американських істориків проросійського хову. Сторінки «Українського Історика» завжди будуть відкриті для поважної наукової дискусії. У зв'язку з цим плянуємо вже в наступному році поширити рецензійний і дискусійний відділи у нашому журналі.

Досліджуючи зв'язки України з іншими народами і державами українські історики стоять перед черговим відповідальним завданням. Ідеться про систематичне вивчення нових архівних матеріалів до цих зв'язків, які є малодоступні або зовсім недоступні історикам в Україні. Публікація нових джерел з відповідними коментарями і опрацювання праць базованих на нових архівних матеріалах причиняться до значного збагачення української історичної науки. Розсіяність українських істориків по різних країнах значно улегшить їм доступ до чужинецьких державних архівів. До уваги також треба брати українські приватні архіви, в яких часом знаходяться цінні документи, що ждуть свого видавця. В журналі ми впровадили відділ «З архіву», в якому часто друкуються нові першоджерела до різних періодів української історії. При цій нагоді згадаємо, що УІТ запланувало

видання окремої серії присвяченої публікації історичних джерел. Щоденник Еріха Ляссоти в англійському і українському перекладах появиться, як перший випуск згаданої серії. Також вже частинно зібрані документи з французьких, англійських і американських державних архівів, що відносяться до 1917—20 років. Частина цих матеріалів буде друкуватися в «Українському Історичу» починаючи з 1974 роком.

Вже від довшого часу перед українськими істориками стоїть невідкладне завдання: підготувати цілу серію фундаментальних праць. Тут у першу чергу ідеться про опрацювання нового академічного нарису історії України, історії української культури, історії української політичної і економічної думки, історії української еміграції і фундаментальної ретроспективної бібліографії історії України. Є це фундаментальні і підставові праці, які можуть бути збірною або індивідуального авторства. Це саме відноситься до монографічних нарисів присвячених окремим періодам української історії. Поява цих названих і запроєктованих видань в українській і англійській мовах є передумовою успішного розвитку української історичної науки. Для реалізації цих проєктів треба скоординувати всі наші зусилля і одержати повну піддержку від української громади. І тут треба підкреслити, що матеріали, які появляються в УІ з ділянок політичної, культурної, економічної, церковної, інтелектуальної історії напевно стануть допоміжними при опрацюванні вищезгаданих проєктів. Деякі коротші історичні монографії можуть друкуватися в нашому журналі, подібно, як друкується праця проф. Я. Пастернака про етногенезу слов'ян.

Отже, як бачимо, перед українськими істориками і «Українським Істориком» стоїть ціла низка завдань незвичайної ваги. Їхня реалізація залежить від нас усіх — дослідників і українського громадянства, яке повинно прийти з повною допомогою.

Закінчуючи наші думки про «Українського Історика» хочемо вірити, що друге десятиліття його розвитку буде краще за перше, і що наш журнал відіграє головну роллю у розбудові української історичної науки. Українські історики виконують свій священний обов'язок перед наукою і українським народом, якщо наша громадськість буде й далі активно допомагати їм морально і матеріально.

ДОДАТОК

Список авторів, які співпрацювали в «Українському Історику» в роках 1963—1973.

Микола Андрусак, Марко Антонович, Олександр Архівович, Олександр Баран, Леонід Бачинський, Лев Биковський, Константин Біда, Богдан Боцюрків, Василь Верига, Богдан Винар, Любомир Винар, Ілля Вітанович, Степан Волинець, Марта Воляник, І. П. Гімка, Степан Горак, Тарас Гунчак, Юрій Герич, Олег Герус, Олександр Домбровський, Василь Добровський, Деніс Дун, Михайло Єремійв, Михайло Ждан, Тетяна Іванівська, Петро Ісаїв, Ігор Каменецький, Володимир Кедровський, В. Ю. Кисілевський, Роман Климкевич, І. Коровицький, Ф. Б. Корчмарик, Ф. Кордуба, Володимир Кубійович, Василь Маркус, Борис Мартос, Теодор Мацьків, Роман Мизь, О. Моргуи, Олександр Оглоблин, Василь Омельченко, Ярослав Падох, Ярослав Пастернак, Н. Полонська-Василенко, Омелян Пріцак, С. Ю. Процюк, Василь Прохода, Ярема Раковський, Іван Л. Рудницький, Ярослав Рудницький, В. Сенотович-Бережний, Дарія Сіак, Орест Субтельний, Михайло Тимків, Микола Чубатий, Марта Богачевська-Хомяк, Лев Шанковський, Стефан Шерер, Юрій Шевельов, Михайло Шляхтиченко.

В журналі також друковано матеріали Володимира Дорошенка, Івана Крип'якевича і Михайла Грушевського.

«Український Історик» і Українське Історичне Товариство

(Вибрана бібліографія)

Вступна замітка.

Поміщений список статей про «Українського Історика» і Українське Історичне Товариство не охоплює усіх інформаційних матеріалів, що появилися в українській пресі. Також наша бібліографія не включає рецензій на «Українського Історика». Тому, що статті поміщені в періодиці дуже часто розгублюються і припадають пилом забуття, ми робимо першу спробу зібрати деякий матеріал для вивчення історії УІ і УІТ.

Рівночасно бажаво підкреслити, що в «Українському Історику» (1963—1973) і в «Бюлетені УІТ» (1967—1972) систематично містилися матеріали про журнал і діяльність Товариства в «Науковій хроніці». Також цінне листування про генезу УІТ і «Українського Історика» зберігаються в приватних архівах д-ра О. Оглоблина, д-ра Марка Антоновича, д-ра Романа Климкевича, д-ра Олександра Домбровського, Л. Винара і інших членів УІТ. Вся офіційна кореспонденція УІТ і УІ зберігається в Архіві УІТ.

Антонович, Марко. «Десятиріччя журналу «Український Історик», *Свобода*, ч. 65 (7 квітня) 1973.

Биковський, Лев. «Заслужений семилітний ювілей», *Український Голос*, ч. 19 (10 травня) 1973.

Биковський, Лев. «У боротьбі за історичну пам'ять», *Український Голос*, чч. 26 (27 червня), 27 (11 липня), 28 (14 липня) 1973.

Биковський, Лев. «„Український Історик“ та український евангельський рух», *Свангельський Рамок*, чч. 1051—1053, 1970, стор. 7—8.

Винар, Любомир. «Допомогова акція „Українському Історику“», *Бюлетень УІТ*, ч. 3 (15) 1973, стор. 1—2.

Винар, Любомир. «Завдання журналу „Український Історик”», *Новий Шлях*, ч. 42 (17 жовтня) 1964.

Винар, Любомир. «З перспективи десятих років», *Свобода*, ч. 65 (7 квітня) 1973.

Винар, Любомир. «Наші невідкладні завдання», *Бюлетень УІТ*, ч. 5 (17) 1968, стор. 1—2.

Винар, Любомир. «Пляни праці Українського Історичного Товариства», *Бюлетень УІТ*, ч. 2 (20), ч. 3 (21) 1959.

Винар, Любомир. «Перша конференція УІТ», *Америка*, ч. 41 (3 березня) 1971.

Винар, Любомир. «Професор Н. Полонська-Василенко і Українське Історичне Товариство», *Український Історик*, чч. 1—3, 1969, стор. 102—105.

Винар, Любомир. «Співпраця Українського Історичного Товариства з УВАН», *Вісті УВАН*, ч. 1, 1970, стор. 63—67.

Винар, Любомир. «„Український Історик” і завдання українських істориків», *Америка*, ч. 58 (27 березня) 1973.

Винар, Любомир. «„Український Історик” на новому етапі свого розвитку», *Бюлетень УІТ*, ч. 1 (19) 1969, стор. 1—2.

Винар, Любомир. «УІТ і з'їзд Американської Історичної Асоціації в Нью-Йорку», *Америка*, ч. 48 (10 березня) 1972.

Винар, Любомир. «Українське Історичне Товариство, 1965—1970», *Український Голос*, чч. 13 (1 квітня), 14 (8 квітня), 15 (15 квітня) 1970. Ця сама стаття в *Новому Шляху*, чч. 24, 25, 26, 1970.

Винар, Любомир. «Українське Історичне Товариство і розвиток української історіографії», *Свобода*, ч. 10 (11 січня) 1971.

Винар, Любомир. «Чотири роки „Українського Історика”», *Бюлетень УІТ*, ч. 2, 1968, стор. 2.

Винар, Любомир. «Ювілей М. Грушевського і УІТ», *Свобода*, ч. 55 (24 березня) 1966.

Витанович, Ілля. «Українське Історичне Товариство і завдання українських істориків», *Америка*, ч. 164 (19 вересня) 1972.

Гунчак, Тарас. «Замітки до „Українського Історика”», *Український Історик*, ч. 1—2, 1972, стор. 152.

Домбровський, Олександр. «Десятилітній ювілей „Українського Історика”», *Америка*, ч. 58 (27 березня) 1973.

Домбровський, Олександр. «Актуальні побажання „Українського Історика”», *Америка*, ч. 227 (16 грудня) 1969.

Домбровський, Олександр. «З перспективи п'ятиріччя Українське Історичне Товариство, 1965—1970», *Америка*, ч. 80 (5 травня) 1970.

Домбровський, Олександр. «Праця поза нами і перед нами», *Бюлетень УІТ*, ч. (32) 1971, стор. 1—2.

Домбровський, Олександр. «Українське Історичне Товариство», *Свобода*, ч. 243 (30 грудня) 1964.

Домбровський, Олександр. «Український Історик» (В п'яти роковини появи «Українського Історика»), *Свобода*, ч. 38 (28 лютого) 1968.

Домбровський, Олександр. «„Український Історик” — ювілят апелює». *Український Голос*, 15 серпня 1973.

«Журнал „Український Історик” заслуговує на підтримку всієї нашої громадськості» (Редакційна), *Християнський Голос*, ч. 28 (20 липня) 1966.

Климкевич, Роман. «Напередодні 10-ліття „Українського Історика”», *Бюлетень УІТ*, ч. 2 (34) 1972, стор. 1—3.

Кордуба, Ф. «Десятиріччя „Українського Історика”», *Українське Слово*, ч. 1634 (25 березня) 1973.

Крупський, К. «Досягнення української науки», *Свобода*, ч. 232 (19 грудня) 1967.

Крупський, К. «Про журнал „Український Історик”», *Свобода*, ч. 5 (10 січня) 1968.

Мілянчик, А. М. «Ширення правди. З нагоди 10-ліття „Українського Історика”», *Свобода*, ч. 5 (10 січня) 1973.

Процюк, С. В. «Новий підхід історіографії», *Українське Слово*, 19 березня 1972.

Славута, Григор. «В справі Українського Товариства Істориків», *Наша Мета*, ч. 20 (15 травня) 1965.

Шанковський, Лев. «Ювілей Українського Товариства», *Америка*, 4 квітня 1973 (редакційна стаття).

8

28

**ПОКАЖЧИК ЗМІСТУ «УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА»
ЗА РОКИ 1963—1964 (чч. 1—40)**

Уложила Марта Воляник

СТАТТІ

- Андрус'як, Микола. «Проблеми так званої Приозівської Руси та початків кийівської держави Русь». 1973, 1—2 (37—38): 65—71.
- Антонович, Марко. «Володимир Міяковський». 1969, 1—3 (21—23): 95—101.
«Володимир Міяковський». 1972, 1—2 (33—34): 116—118.
«Дві замітки до життєпису О. Я. Кониського». 1971, 1—2 (29—30): 89—94.
«Завдання в галузі історії України ХІХ століття» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 150.
«Зізнання Степана Томашівського: коментарі і переклад». 1972, 1—2 (33—34): 91—99.
«Історичні концепції А. П. Свидницького». 1964, (2—3): 6—12.
«П. Куліш в оцінці І. Нечуй-Левицького». 1969, 4 (24): 38—46.
«П. О. Куліш і О. Я. Кониський». 1970, 1—3 (25—27): 38—52.
- Архімович, Олександр. «Підсумки діяльності УВАН в 1966—67». 1967, 3—4 (15—16): 147—150.
«Українська Вільна Академія Наук у США». 1969, 1—3 (21—23): 110—117.
- Баран, Олександр. «Козаки на Закарпатті в 1619 році». 1970, 1—3 (25—27): 76—81.
«Козаки під французьким прапором у Куруцькій повстанні». 1973, 1—2 (37—38): 107—111.
- Бачинський, Леонід. «Володимир Вікторович Дорошенко». 1963, (1): 14—15.
- Биковський, Лев. «Михайло Олександрович Міллер, 1883—1968». 1968, 1—4 (17—20): 105—118.
«Професор Василь Дубровський, 1897—1966». 1966, 1—2 (9—10): 92—97.
«Юрій Іванович Ліпа». 1964, (2—3): 35—40; 1964, (4): 36—39; 1965, 1—2 (5—6): 49—55.
- Біда, Константин. "Survey of Courses and Curricula in Slavic Studies and Soviet — East European Studies Offered in Canadian Universities" (резюме). 1971, 1—2 (29—30): 141.
- Боцюрків, Богдан. "Intellectual Dissent in Contemporary Ukraine" (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 146—147.
«Стан і проблеми українознавчих студій у політичних науках» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 153.
«Суспільні науки в Канаді й українство» (резюме). 1971, 1—2 (29—30): 138—139.
- Василенко, Микола. «Два тижні в Лук'янівській тюрмі». 1972, 1—2 (33—34): 110—115; 1973, 1—2 (37—38): 130—38.
«Історія мого приват-доцентства». 1966, 3—4 (11—12): 52—58.

- Верига, Василь. «Дослідник підземного архіву України». (Пам'яті Ярослава Пастернака). 1970, 4 (28): 90—98.
- «Вибрана бібліографія праць В. Міяковського». 1969, 1—3 (21—23): 144—148.
- Винар, Богдан. «Володимир Тимошенко, 1885—1965». 1965, 3—4 (7—8): 80—83.
- «До питання дослідження розвитку української економічної думки». 1970, 1—3 (25—27): 54—75.
- «До питання координації наукової праці». 1963, (1): 7—8.
- «Євген Гловінський, 1894—1964». (4): 48—49.
- «Розвиток економічної думки в Київській Русі, IX—XII ст.». 1971, 1—2 (29—30): 28—43; 1972, 3—4 (35—36): 24—37; 1973, 3—4 (39—40): 84—98.
- Винар, Любомир. «Бібліографія праць про Михайла Грушевського». 1966, 1—2 (9—10): 122—129.
- «Від редактора Українського Історика». 1968, 1—4 (17—20): 186—187.
- «Галицька доба Михайла Грушевського». 1967, 1—2 (13—14): 5—22.
- «Діяльність Українського Історичного Товариства в роках 1965—1967». 1967, 3—4 (15—16): 143—147.
- «Життя і наукова діяльність Михайла Грушевського». 1966, 1—2 (9—10): 15—31.
- «З нагоди сторічного ювілею Наукового Товариства ім. Т. Шевченка». 1973, 1—2 (37—38): 5—7.
- «З перспективи десятигох років: Український Історик, 1963—1973». 1973, 3—4 (39—40): 5—28.
- «Замітки до статті Ю. Герича — до біографії М. Грушевського». 1972, 1—2 (33—34): 85—90.
- «Іван Крип'якевич». 1967, 1—2 (13—14): 75—80.
- «Іван Крип'якевич, як дослідник української сфрагістики». 1973, 1—2 (37—38): 139—147.
- «Михайло Грушевський як голова Наукового Товариства ім. Шевченка». 1969, 1—3 (21—23): 5—46.
- «Наукова творчість Олександра Петровича Оглоблина». 1970, 1—3 (25—27): 5—32.
- «Наукове Товариство ім. Шевченка і Михайло Грушевський». 1968, 1—4 (17—20): 37—59.
- «Огляд історичної літератури про початки української козаччини». 1965, 1—2 (5—6): 28—37; 1965, 3—4 (7—8): 17—38.
- «Олександр Петрович Оглоблин». 1964, (4): 20—26.
- «Питання походження Максима Кривоноса». 1971, 3—4 (31—32): 23—35.
- «Початки українського реєстрового козацтва». 1964, (2—3): 12—17.
- «Проблема періодизації Козацької Доби». 1963, (1): 3—5.
- «Професор Н. Полонська-Василенко і Українське Історичне Товариство». 1969, 1—3 (21—23): 102—105.
- «Ранні історичні праці М. Грушевського і київська школа В. Антоновича». 1966, 3—4 (11—12): 26—32.
- “Ukrainian-Russian Confrontation in Historiography. Michael Hrushevsky Versus Traditional Scheme of Russian History” (резюме). 1971, 1—2 (29—30): 137—138.
- «Українознавчі дисертації в американських університетах». 1968, 1—4 (17—20): 142—145.
- «Чому Михайло Грушевський повернувся на Україну в 1914 році». 1967, 3—4 (15—16): 103—108.
- «Юліян Бачинський — видатний дослідник української еміграції». 1970, 4 (28): 30—43.
- Wynot, Edward D. Jr. “The Ukrainians and the Polish Regime, 1937—1939”. 1970, 4 (28): 44—59.

- Витанович, Ілля. «Аграрна політика українських урядів років революції й визвольних змагань, 1917—1920». 1967, 3—4 (15—16): 5—60.
«Уваги до методології й історіософії Михайла Грушевського». 1966, 1—2 (9—10): 32—51.
«Українське Історичне Товариство і завдання українських істориків та дослідників суспільних наук» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 147—148.
- Вінтоняк, Олекса. «Пам'яті Богдана Кентржинського». 1969, 4 (24): 72—77.
- Волинець, С. «Спогад про проф. І. Крип'якевича». 1968, 1—4 (17—20): 87—89.
- Горак, Степан. «Історія України в американському науковому світі» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 152.
«Студії українознавства в американських університетах» (резюме). 1971, 1—2 (29—30): 140—141.
- Гунчак, Тарас. «Замітки до Українського Історика» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 152.
- Hunczak, Taras. "The Politics of Religion: the Union of Brest 1596". 1972, 3—4 (35—36): 97—106.
- Герич, Юрій. «До біографії М. Грушевського». 1972, 1—2 (33—34): 66—84.
«Статути Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові». 1973, 1—2 (37—38): 43—64.
- Домбровський, Олександр. «Актуальні постуляти на відтинку української історичної науки». 1964, (4): 44—45.
«Антинорманська теорія з перспективи ранньої історії України М. Грушевського». 1966, 1—2 (9—10): 52—61.
«Геродотова Скитія в Історії України-Руси М. Грушевського» 1968, 1—4 (17—20): 60—68.
«Грушевськіяна в Українському Історикю». 1973, 3—4 (39—40): стор. 29—37.
«До питання англійського перекладу Історії України-Руси М. Грушевського». 1968, 1—4 (17—20): 138—41.
«З перспективи 25-ліття служби українській історичній науці». 1964, (2—3): 32—35.
«Загальна картина сучасного стану дослідів ранньої історії України» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 148—49.
«За нову схему підручників античної історії». 1965, 1—2 (5—6): 68—71.
«Критичні зауваги І. Франка до Історії М. Грушевського». 1970, 1—3 (25—27): 122—31.
«Методологічні основи над ранньою Історією України М. Грушевського». 1969, 1—3 (21—23): 65—73.
«Північне Причорномор'я в грецькій логографії». 1971, 3—4 (31—32): 36—43.
«Рання історія України в ідеологічному навітленні советської історичної науки». 1967, 1—2 (13—14): 38—51.
«Семінар історії України при НТШ у тридцятих роках». 1973, 1—2 (37—38): 119—129.
«Українська Вільна Академія Наук у США». 1965, 3—4 (7—8): 5—10.
- Дубровський, Василь. «Мій учитель — проф. Г. А. Максимович». 1964, (4): 30—36.
«Проф. В. Г. Ляскоронський». 1965, 3—4 (7—8): 48—52.
«Спогад про проф. Д-р М. Н. Петровського». 1964, (2—3): 21—26.
- Dunn, Dennis J. "The Disappearance of the Ukrainian Uniate Church: How and why?". 1972, 1—2 (33—34): 57—65.

- Еремів, Михайло. «За лаштунками Центральної Ради». 1968, 1—4 (17—20): 94—104.
- «Нове про І. Мазепу». 1967, 1—2 (13—14): 64—66.
- Ждан, Михайло. «Битва над Калкою і другий напад татар на Україну та його наслідки в світлі Історії України-Руси М. Грушевського». 1966, 1—2 (9—10): 62—68.
- «Вибрана бібліографія наукових праць Миколи Чубатого». 1969, 4 (24): 99—101.
- «До питання про залежність Галицько-Волинської Русі від Золотої Орди». 1967, 1—2 (13—14): 23—37; 1967, 3—4 (15—16): 95—102; 1968, 1—4 (17—20): 69—81.
- «Микола Чубатий». 1969, 4 (24): 47—62.
- «Романовичі і німецький хрестоносний Орден». 1973, 3—4 (39—40): стор. 54—68.
- «Стан дослідів українського середньовіччя» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 149—150.
- «Україна і Золота Орда». 1964, (4): 2—9.
- «Україна під пануванням Золотої Орди». 1970, 1—3 (25—27): 82—94; 1970, 4 (28): 61—66; 1971, 1—2 (29—30): 45—57; 1971, 3—4 (31—32): 44—53.
- Замша, Іван. «Наукові конференції і засідання Української Вільної Академії Наук у США». 1967, 3—4 (15—16): 151—152.
- «Звернення Українського Історичного Товариства з нагоди 100-ліття народин Михайла Грушевського». 1966, 1—2 (9—10): 5.
- «Іван Павлович Багряний». 1963, (1): 15—16.
- Іванівська, Т. «Л. Е. Чикаленко як археолог». 1970, 1—3 (25—27): 132—139.
- «Інж. Осип Бойдуник — голова Української Національної Ради». 1966, 1—2 (9—10): 91.
- Історик. «Сучасний Азербайджан з советського погляду». 1963, (1): 5—7; 1964 (2—3): 26—32.
- Каменецький, Ігор. «ХІІ-тий Міжнародний Конгрес Історичних Наук у Відні». 1965, 3—4 (7—8): 66—68.
- «Другий національний Конгрес Американських Славістів». 1967, 1—2 (13—14): 87—90.
- «Німецька політика супроти України в 1918-му році та її історична генеза». 1968, 1—4 (17—20): 5—18; 1969, 1—3 (21—23): 74—85.
- «Стан дослідів і публікацій в ділянці історії німецької окупації України під час другої світової війни». 1964, (4): 14—17; 1965, 1—2 (5—6): 33—45.
- Кедровський, Володимир. «Українізація в російській армії». 1967, 3—4 (15—16): 61—77.
- Кисілевський, В. Ю. «Статистичний опис Галичини з 1840 року». 1965, 1—2 (5—6): 46—48.
- Климкевич, Роман О. «В справі герба Анни Ярославни». 1971, 1—2 (29—30): 81—88.
- «Герби і печаті міст Підляшшя». 1964, (2—3): 40—44; 1964, (4): 40—43.
- «Герби міст Буковини». 1969, 1—3 (21—23): 127—137.
- «Герби Підляшшя і Полісся». 1965, 1—2 (5—6): 62—67; 1965, 3—4 (7—8): 60—65.
- «Герби міст Полісся». 1966, 3—4 (11—12): 59—65.
- «Герби міст Поморя». 1967, 1—2 (13—14): 67—74.
- «Герби міст Правобережжя». 1970, 1—3 (25—27): 140—148.
- «Діяльність Михайла Грушевського в царині української геральдики і сфрагістики». 1966, 1—2 (9—10): 82—90.

- «Найвищі відзнаки Західно-Української Народної Республіки». 1967, 3—4 (15—16): 109—115; 1968, 1—4 (17—20): 119—123.
- «Руський лев в емблемах міста Ченстохови і князя Володимира Опольського». 1972, 3—4 (35—36): 92—96.
- «Українське Генеалогічне і Геральдичне Товариство». 1963, (1): 8—11.
- Корчмарик, Ф. Б. «Теорія Москви як III Риму та утворення московського патріархату». 1964, (2—3): 18—21.
- Кубійович, Володимир. «Зміни в стані населення Української РСР у 1959—1969 рр.». 1972, 1—2 (33—34): 27—42.
- «Наукове Товариство ім. Шевченка у 1939—1952 рр.». 1973, 1—2 (37—38): 8—42.
- Маркус, Василь. «Огляд праць та проблеми дослідження історії української іміграції в Америці». 1971, 1—2 (29—30): 70—80; 1971, 3—4 (31—32): 59—39.
- Мартос, Борис. «М. С. Грушевський, яким я його знав». 1966, 1—2 (9—10): 73—81.
- «Перші кроки Центральної Ради». 1973, 3—4 (39—40): 99—112.
- Мацьків, Теодор. «Англійський текст Зборівського Договору з 1649 року». 1970, 1—3 (25—27): 110—121.
- «Гетьман Іван Мазепа — Князь Священної Римської Імперії». 1966, 3—4 (11—12): 33—40.
- «Гравюра Мазепи з 1706 р.». 1966, 1—2 (9—10): 69—72.
- «Найстарші американські газети про Україну». 1969, 1—3 (21—23): 106—109.
- «Україна у звітах англійського посла з Москви, 1705—1710». 1972, 1—2 (33—34): 43—56; 1972, 3—4 (35—36): 72—84.
- «Царське посольство до Б. Хмельницького в 1657 році у світлі австрійських документів». 1973, 3—4 (39—40): 127—132.
- Мизь, Роман. «Участь українців в життю югославських народів в давніші часи». 1970, 4 (28): 76—82.
- Міяковський, Володимир. «Володимир Вікторович Дорошенко, 1879—1963». 1969, 1—3 (21—23): 47—55; 1969, 4 (24): 30—37.
- «До 20-річчя Інституту Шевченкознавства УВАН». 1967, 3—4 (15—16): 152—153.
- Моргун, О. «Українські діячі в земствах». 1969, 1—3 (21—23): 56—64.
- Назарко, Іриней. о. «Великий князь київський Всеволод Ярославич». 1971, 3—4 (31—32): 5—11.
- «Знаменне письмо козаків до папи римського». 1965, 1—2 (5—6): 22—27.
- «Князі так звані ізгої». 1970, 1—3 (25—27): 102—109.
- «Лист єпископа Суші до гетьмана І. Виговського». 1967, 1—2 (13—14): 52—58.
- «Український історичний осередок в Римі». 1964, (4): 18—20.
- Оглоблин, Олександр. «Два портрети діячів Мазепинської Доби». 1972, 3—4 (35—36): 7—23.
- «Завдання української історіографії на еміграції». 1963, (1): 1—3.
- «Леонід Сомевицький». 1966, 3—4 (11—12): 66—67.
- «Микола Василенко й Вадим Модзалевський». 1966, 3—4 (11—12): 5—25.
- «Михайло Грушевський і українське національне відродження». 1964, 2—3): 1—6.
- «Михайло Сергієвич Грушевський, 1866—1934». 1966, 1—2 (9—10): 6—14.
- «Проблема державної влади на Україні за Хмельниччини й Переяславська Угода 1654 р.». 1965, 1—2 (5—6): 5—13; 1965, 3—4 (7—8): 11—16.
- «Проблема предків Миколи Гоголя». 1967, 3—4 (15—16): 78—94; 1968, 1—4 (17—20): 19—36.

- «Проблема схеми історії України 19—20 століття (до 1917 року)». 1971, 1—2 (29—30): 5—16.
- «Проблема українських зв'язків Т. Шевченка». 1973, 3—4 (39—40): стор. 38—53.
- «Семен Підгайний». 1966, 3—4 (11—12): 68—71.
- «Студії з історії України в Гарвардському Університеті». 1970, 4 (28): 132—34.
- «Українська церковна історіографія». 1969, 4 (24): 12—29.
- Омельченко, Василь. «Наталя Полонська-Василенко». 1969, 1—3 (21—23): 86—94.
- «Наукова конференція Історичної Секції УВАН». 1966, 3—4 (11—12): 78—82.
- «Рід Полетик». 1967, 1—2 (13—14): 59—63.
- «Четверта конференція українських істориків УВАН». 1965, 3—4 (7—8): 75—78.
- Падох, Ярослав. «Це, що на потребу в дослідях історії українського народу» (резюме). 1972, 1—2 (33—34): 151.
- Пастернак, Ярослав. «Важливі проблеми етногенезу українського народу в світлі археологічних досліджень». 1970, 4 (28): 5—29.
- «Михайло Олександрович Міллер». 1964, (4): 27—29.
- «Найраніші відомості про слов'ян». 1973, 3—4 (39—40):
- «Олег Кандиба, археолог — дослідник». 1969, 4 (24): 5—11.
- «Підводна археологія». 1965, 3—4 (7—8): 69—74.
- «Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях». 1972, 1—2 (33—34): 5—26; 1972, 3—4 (35—36): 38—54; 1973, 1—2 (37—38): 88—106, 3—4 (39—40): 69—83.
- Полонська-Василенко, Н. «Академік Агатангел Юхимович Кримський». 1971, 3—4 (31—32): 90—98.
- «Архів Запорізької Січі та питання про видання його». 1968, 1—4 (17—20): 134—137.
- «Бібліографія праць М. П. Василенка». 1966, 3—4 (11—12): 103—109.
- «До історії архівів Києва». 1968, 1—4 (17—20): 90—91.
- «До історії України XIX століття». 1964, (4): 9—13; 1965, 1—2 (5—6): 14—21.
- «Микола Прокопович Василенко — життя та наукова діяльність». 1966, 3—4 (11—12): 41—51.
- «Наукова спадщина академіка А. Ю. Кримського». 1973, 3—4 (39—40): 143—146.
- «Олександр Петрович Оглоблин в очах сучасниці». 1970, 1—3 (25—27): 33—37.
- «Пам'яті Домета Оляничина, 1891—1970». 1970, 4 (28): 83—89.
- «Сторінки спогадів: Український Вільний Університет». 1965, 3—4 (7—8): 39—47.
- «Український Вільний Університет, 1921—1971». 1971, 1—2 (29—30): 17—27.
- «Президент Степан Витвицький». 1965, 3—4 (7—8): 79.
- Пріцак, Омелян. «Іван Крип'якевич». 1968, 1—4 (17—20): 82—86.
- «Печениги». 1970, 1—3 (25—27): 95—101.
- «Половці». 1973, 1—2 (37—38): 112—118.
- «Проект вступу до Історії України». 1968, 1—4 (17—20): 128—33.
- Pritsak, Omeljan. "Ukrainian Studies at Harvard University". 1969, 4 (24): 63—71.
- Прохода, Василь. «Уваги до праці Матвія Стахова: Україна в добу Директорії УНР». 1967, 1—2 (13—14): 91—102.

- Рудницький, Ярослав. «До історії українців Канади». 1968, 1—4 (17—20): 92—93.
- Рудницький - Лисяк, Іван. «Іполіт Володимир Терлецький». 1973, 3—4 (39—40): 158—161.
- Світ, Іван. «З діяльності Комісії по вивченню історії української імміграції в Америці, 1953—1960». 1971, 3—4 (31—32): 99—105.
- Сенютович-Бережний, В. «Рід і родина Виговських». 1970, 1—3 (25—27): 149—167.
«Козацтво та боротьба старшини-шляхти на Гетьманщині за визнання за нею російським урядом прав дворянства». 3—4 (39—40): 134—142.
«Родинні зв'язки Несвіцьких з князями Острожськими». 1968, 1—4 (17—20): 124—127.
«Остан Дашкевич — вождь козацький». 1969, 1—3 (21—23): 118—126.
- Струк, Данило. «Студії української мови і літератури в канадських університетах» (резюме). 1971, 1—2 (29—30): 140.
- Т. П. «Українська участь у XIII Міжнародному Конгресі Істориків в Москві». 1970, 4 (28): 134—136.
- Тимків, Михайло. «До проблеми фінансування української вільної науки». 1964, (4): 45—46.
«Українське Історичне Товариство». 1964, (4): 1.
- Chubaty, Nicholas D. "Kievan Christianity Misinterpreted". 1972, 1—2 (33—34): 100—109.
- Шанковський, Лев. «Замітки до праці о. І. Назаровського *History of the Modern Ukrainian State 1917—1923*. 1967, 3—4 (15—16): 116—122.
«Нарис історії Січових Стрільців». 1969, 4 (24): 102—107.
«Нарис української воєнної історіографії». 1970, 4 (28): 67—75; 1971, 1—2 (29—30): 58—69; 1971, 3—4 (31—32): 73—89; 1972, 3—4 (35—36): 55—71; 1973, 3—4 (39—40): 113—126.
- Scherer, Stephen. "Skovoroda and Society". 1971, 3—4 (31—32): 12—22.
- Шевельов, Юрій. «Моравізм в Ізборнику 1076 року?». 1972, 3—4 (34—36): 85—91.
- Шляхтиченко, Михайло. «До історії Директорії Української Народної Республіки». 1965, 1—2 (5—6): 56—61; 1965, 3—4 (7—8): 53—59.

РЕЦЕНЗІЇ І БІБЛІОГРАФІЧНІ НОТАТКИ

- Академія Наук С С С Р. Критика новейшей историографии. Ленинград, 1967. (М. Ж.) 1967, 3—4 (15—16): 141.
- Академія Наук С С С Р. Від Вишньовського до Сковороди. Київ, 1972. (Д. Сіак) 1972, 3—4 (35—36): 147—148.
Енциклопедія народного господарства Української РСР. Т. I, Київ, 1969. (Б. Винар) 1970, 4 (28): 100—105.
Історичні джерела та їх використання. Випуск 1. Київ, 1964. (М. Ждан) 1966, 3—4 (11—12): 100—102; Випуск 2. Київ, 1966. (М. Ждан) 1967, 1—2 (13—14): 122—123; Випуск 3. Київ, 1968. (М. Ждан) 1969, 1—3 (21—23): 159—160; Випуск 4. Київ, 1969. (Р. Д.) 1969, 4 (24): 130.
Історія робітничого класу Української РСР. Київ, 1967. (Б. В.) 1970, 1—3 (25—27): 198.
Історія селянства Української РСР. 2 томи. Київ, 1967. (Б. В.) 1970, 1—3 (25—27): 192—193.
Історія Української РСР. Київ 1967. (М. Ждан) 1968, 1—4 (17—20): 162—163.

- М. В. Птуха. *Вибрані праці*. Київ, 1971. (Б. Винар) 1971, 3—4 (31—32): 116—118.
- Нариси з соціально-економічної історії України дожовтневого періоду*. Київ, 1963. (Б. В.) 1970, 1—2 (25—27): 203.
- Радянська енциклопедія історії України*. Том I. Київ, 1969. (М. Антонович) 1970, 4 (28): 105—107; Том II. Київ, 1970. (М. Ждан) 1971, 3—4 (31—32): 114—116.
- Середні віки на Україні*. Київ, 1971. (М. Ждан) 1972, 3—4 (35—36): 138—142.
- Українська сільськогосподарська енциклопедія*. Том I. Київ, 1970. (Б. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 107—109.
- A skerman, Josef. *Himmler als Ideologe*. Göttingen, (Ф. Кордуба) 1972, 1—2 (33—34): 125—130.
- Амальрик, Андрій. *Чи проіснує Радянський Союз до 1984 року?* Балтімор, 1971. (М. А.) 1971, 3—4 (31—32): 141.
- The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the United States*. Vol. XI. № 1—2 (31—32) 1964—1968. (Р. Д-к) 1969, 4 (28): 130—131.
- Антонович, Катерина. *З моїх споминів*. Вінніпег, 1965—67, (Р. Д.) 1969, 1—3 (21—23): 166.
- Аркас, Микола. *Історія України-Русі*. Краків, 1912. Фотостатичне перевидання, Вінніпег, 1967. (Р. Д.) 1967, 1—2 (13—14): 127—128.
- Археологія Української РСР*. Том I. Київ, 1971. (М. Б. Ж.) 1971, 3—4 (31—32): 138—139.
- Архивное управление при Совете министров Украинской ССР. *Гражданская война на Украине 1918—1920*. В трех томах, четырех книгах. Киев, 1967. (Л. Шанковський) 1967, 3—4 (15—16): 127—129.
- Аулік, В. В. *Зимнівське городище*. Слов'янська пам'ятка VI—VII ст. Київ, 1972. (Д. Сіак) 1972, 3—4 (35—36): 148—149.
- Бевзо, О. А. *Львівський літопис і Острозький літописець*. Київ, 1970. (М. Ждан) 1970, 4 (28): 116—117.
- Бекк, Erich. *Bibliographie zur Landeskunde der Bukowina*. Literatur bis zum Jahre 1965. München, 1966. (S. N.) 1967, 3—4 (15—16): 142.
- Биковський, Лев. *Василь Кузів і Михайло Грушевський*. Вінніпег, 1968. (Л. Р.) 1969, 1—3 (21—23): 170.
- Від Привороття до Трапезунду*. Спомини 1895—1918. Мюнхен, 1969. (І. Світ) 1970, 4 (28): 117—118.
- Книгарні — Бібліотеки — Академія*. Мюнхен, 1971. (Л. Винар) 1971, 3—4 (31—32): 133—134.
- Bilinsky, Yaroslav. *The Second Soviet Republic. The Ukraine after World War II*. New Brunswick, 1964. (І. Каменецький) 1965, 1—2 (5—6): 81—84.
- Bogowsky, Peter. *Deutsche Ukrainepolitik 1918*. Luebeck, 1970. (Б. Винар) 1971, 3—4 (31—32): 119—120.
- Bošnjak, Mladen. *O štampariji, štamparu i izdavaču ukrajinskih inkunabula na narodnom jeziki*. Zagreb, 1967. (А. В. Івахнюк).
- A study of Slavic Incunabula*. Muenchen, 1968. (Л. В.) 1969, 4 (24): 131.
- Brandeis University Symposium. *Ethnic Minorities in the Soviet Union*. New York, 1968. (С. Ю. Процюк) 1972, 1—2 (33—34): 136—137.
- Брайчевський, М. Ю. *Коли і як виник Київ*. Київ, 1963. (М. Антонович) 1964, (2—3): 48—49.
- Походження Русі*. Київ, 1968. (М. Антонович) 1969, 1—3 (21—23): 150—152.
- Брик-Дев'ятницький, Михайло. *Ми Брики. Родинна хроніка*. Лессер, Голяндія, 1966—67. (Л. Б.) 1968, 1—4 (17—20): 181.

- Бутич, І. Л., (ред.) *Кременецький земський суд. Описи актових книг XVI—XVII ст.* Київ, 1965. (О. Горбач) 1966, 1—2 (9—10): 115—116.
- Welykuj, P. Athanasius G. OSBM. *Documenta Unionis Berestensis eiusque Auctorum, 1590—1600.* Romae, 1970. (Юрій Гасцький) 1972, 1—2 (33—34): 135—136.
- Винар, Богдан. *Матеріали до історії економічних дослідів на еміграції, 1919—1964.* Мюнхен, 1965. (І. Витанович) 1968, 1—4 (17—20): 154—157.
- Винар, Любомир. *Андрій Войнаровський.* Мюнхен, 1962, (Н. Полонська-Василенко) 1963, (1): 18—19.
- Князь Дмитро Вишневецький. Мюнхен, 1964. (Т. Мацьків) 1971, 3—4 (31—32): 121—123.
- Михайло Грушевський і Наукове Товариство ім. Тараса Шевченка 1892—1930. Мюнхен, 1970. (Н. Андрусак) 1971, 1—2 (29—30): 121—122.
- Еинницький, Іван (гол. ред.). *Теребовельська земля. Історично-мемуарний збірник.* Нью Йорк, 1968. (Л. В.) 1970, 4 (28): 127—128.
- Витанович, Ілля. *Аграрна політика українських урядів 1917—1920.* Мюнхен, 1968. (Степан Ю. Процюк) 1969, 4 (24): 108—111.
- Історія українського кооперативного руху.* Нью Йорк, 1964. (Б. Винар) 1966, 3—4 (11—12): 83—86.
- Соціально-економічні ідеї в змаганнях галицьких українців на переломі XIX—XX вв.* Мюнхен, 1970. (Б. В.) 1971, 3—4 (31—32): 137.
- Wielhorski, W. (ed). *Pamiętnik Kijowski.* Londyn, I—III sq., 1959—1966 sq. (Л. Биковський) 1967, 1—2 (13—14): 117—119.
- «Вісті УВАН», ч. I. Нью Йорк, 1970. (Р. Д.) 1970, 4 (28): 127.
- Власовський, Іван. *Нарис історії Української Православної Церкви.* Т. I. Нью Йорк, 1955. (І. Світ) 1966, 3—4 (11—12): 89—91.
- Vlasto, A. P. *The Entry of the Slavs into Christendom.* London, 1970. (О. Домбровський) 1971, 1—2 (29—30): 113—116.
- Włodarski, Bronisław. *Polska i Ruś 1194—1340.* Warszawa, 1966. (М. Ждан) 1967, 1—2 (13—14): 115—117.
- Влох, Михайло. *Винники, Звенигород, Угнів та довкільні села. Чікаго, 1970.* (Р. М.) 1970, 4 (28): 128.
- Всзьний, о. Володимир. *Шляхами минулого. Розповіді, перекази та легенди.* Нью Йорк, 1970. (Л. Биковський) 1970, 4 (28): 118—119.
- Войценко, Ольга. *Літопис українського життя в Канаді. Роки 1925—1929.* Т. III. Вінніпер, 1965. (В. Ю. Кисілевський) 1966, 1—2 (9—10): 119—20; Роки 1930—1939. Т. IV. Вінніпер, 1969. (В. Ю. Кисілевський) 1969, 4 (24): 120.
- Woysenko, Olha. *The Ukrainians in Canada.* Ottawa, 1967. В. Ю. Кисілевський) 1968, 1—4 (17—20): 163—166.
- Волинець, Степан. *Передвісники і творці Листопадового Зриву.* Вінніпер, 1965. (Л. Р. В.) 1967, 3—4 (15—16): 140.
- Wolf, Eric R. *Peasant Wars in the Twentieth Century.* New York, 1969. (Марта Богачевська-Хомяк) 1972, 1—2 (33—34): 138—139.
- Воропай, Олекса. *В дорозі на захід. Щоденник утікача.* Лондон, 1970. (Л. Биковський) 1972, 3—4 (35—36): 144—145.
- Гаврилюк, М. *Бібліографія праць проф. Євгена Онацького, 1917—1964.* Буенос Айрес, 1964. (Л. Винар) 1965, 1—2 (5—6): 86—87.
- Halich, Wasyl. *Ukrainians in the United States.* New York, 1970. (Reprint) (Р. Д.) 1971, 1—2 (29—30): 132—133.
- Harrison, John A. *The Founding of the Russian Empire in Asia and America.* Coral Gables, Fla., 1971. (Марта Богачевська-Хомяк) 1972, 1—2 (33—34): 137—138.

- Генсворський, А. І. *Галицько-Волинський літопис*. Процес складання редакції і редактори. Київ, 1958. (М. Ждан) 1964, (2—3): 49—50.
- Герасименко, М. П. *Аграрні відносини в Галичині в період кризи панщизняного господарства*. Київ, 1959. (І. Витанович) 1967, 1—2 (13—14): 108—115.
- Голобуцький, В. О. *Економічна історія Української РСР*. Дожовтневий період. Київ, 1970. (Б. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 130.
- Голобуцький, Володимир О. *Гомін, гомін по діброві*. Київ, 1968. (Л. В.) 1969, 4 (24): 125.
- Головна Редакція Української Радянської Енциклопедії. *Історія міст і сіл Української РСР*. Волинська Область. Київ, 1970. (М. Бойко) 1972, 1—2 (33—34): 140—141.
- Гончаренко, Агапій, (о.). *Спомини*. Едмонтон, 1965. (І. Світ) 1965, 3—4 (7—8): 100—102.
- Норкер, Wolfgang. *Die Stunde der Wahrheit*. Stuttgart, 1972. (Ф. Кордуба) 1973, 1—2 (37—38): 156—157.
- Норак, Stephan M. *Junior Slavica. A Selected and Annotated Bibliography of Books in English on Russia and Eastern Europe*. Rochester, 1968. (Л. В.) 1969, 1—3 (21—23): 172.
- "Michael Hrushevsky: Portrait of an Historian". Canadian Slavonic Papers. Vol. X, № 3, 1968. (Л. В.) 1969, 1—3 (21—23): 171.
- "The Kiev Academy: A Bridge to Europe in the 17th Century". East European Quarterly. Vol. 2, № 2, 1968. (Л. Р. В.) 1968, 1—4 (17—20): 179—180.
- "Ukrainian Historiography 1953—1963". Slavic Review. Vol. XXIV, № 2, 1965. (Л. Винар) 1965, 3—4 (7—8): 102—104.
- Норнукiewicz, Theophil. *Ereignisse in der Ukraine 1914—1922, deren Bedeutung und historische Hintergründe*. Band I. Philadelphia, 1966. (Т. Мацьків) 1966, 3—4 (11—12): 91—93; Band II. Philadelphia, 1967. (Л. Шанковський) 1967, 3—4 (15—16): 136—137; Band IV. Philadelphia, 1969. (Т. Мацьків) 1972, 1—2 (33—34): 132—135.
- Грицак, Людмила, (і інші). *Життєвий шлях проф. д-ра Євгена Грицака*. Кліфтон, Нью Джерсі, 1968. (Л. Биковський) 1969, 1—3 (21—23): 168.
- Hrushevsky, Michael. *A History of Ukraine*. Hamden, Conn., 1970. (Л. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 132.
- Грушевський, Михайло. *Ілюстрована Історія України*. Нью Йорк, 1967. (Р. Д.) 1967, 1—2 (13—14): 125.
- Гуменюк, М. П. *Українські бібліографи XIX — початку XX століття*. Харків, 1969. (Л. Биковський) 1970, 4 (28): 109—112.
- Гуджій, І. О. і В. С. Петренко. *Видатні радянські історики*. Київ, 1969. (Л. Винар) 1970, 4 (28): 124.
- Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні з кінця XVIII ст. до 1961 р.* Київ, 1962. (Б. Винар) 1964, (4): 51—52.
- Густистий, Кость. *Про буржуазно-націоналістичні перекручення у дослідженнях етногенезу українського народу. Народна творчість та Етнографія*, ч. 1, 1971, стор. 41—51). (Л. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 129—130.
- Гуцуляк, Михайло д-р. *Українець — співтворець кордонів Канади й Аляски*. Ванкувер—Торонто, 1967. (В. Ю. Кисілевський) 1967, 1—2 (13—14): 121—122.
- Gajesky, George (and) Alexander Baran. *The Cossacks in the Thirty Years War 1619—1624*. Vol. I. Rome, 1969. (Л. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 105—107.

- Гольдеман, Соломон І. *Жидівська національна автономія на Україні, 1917—1920*. Мюнхен, 1963. (Л. Биковський) 1965, 1—2 (5—6): 85.
- Gregorovich, Andrew. *Ukraine, Rus' and Muscovy*. Toronto, 1971. (Л. В.) 1971, 3—4 (31—32): 144.
- Gregorovich, John, (ed.). *A Ukrainian in Parliament — Memoirs of Michael Luchkovich*. Toronto, 1965. (В. Ю. Кисілевський) 1966, 1—2 (9—10): 120—121.
- Гросул, Я. С., А. К. Оцета (і інші ред.). *Исторические связи народов СССР и Румынии в XV — начале XVIII в. Документы и материалы в трех томах*. Том I. 1408—1632. Москва, 1965. (Л. Винар) 1970, 1—3 (25—27): 193—194.
- Гросул, Я. С. і Н. А. Мохов. *Историческая наука Молдавской ССР*. Москва, 1970, (Р. Д.) 1971, 3—4 (31—32): 138.
- Daim, Wilfried. *Der Vatikan und der Osten*. Wien, 1967. (Ф. Кордуба) 1972, 3—4 (35—36): 136—138.
- Darkovich, William. *Ukrainians in Canada — the Struggle to Retain Their Identity*. Ottawa, 1967. (В. Ю. Кисілевський) 1968, 1—4 (17—20): 170.
- Дашкевич, Я. *Украинско-Армянские связи в XVII веке*. Киев, 1969. (Л. В.) 1969, 4 (24): 129.
- De Cola, Tom. *Agapius Honcharenko: a «romantic exile»*. Sacramento State College, History 101, Fall 1959. (І. Світ) 1964, (2—3): 52—54.
- Демкович-Добрянський, Михайло. *Українсько-польські стосунки у XIX сторіччі*. Мюнхен, 1969. (Б. Винар) 1970, 1—3 (25—27): 189—191.
- Deruga, Aleksy. *Polityka wschodnia Polski wobec ziem Litwy, Białorusi i Ukrainy, 1918—1919*. Warszawa, 1969. (Jarema Rakowsky) 1972, 1—2 (33—34): 130—131.
- Desroches, Alain. *The Ukrainian Problem and Symon Petlura*. Chicago, 1970. (Р. Д.) 1971, 1—2 (29—30): 129.
- Długosz, Jan. *Roczniki czyli kroniki sławnego królestwa polskiego*. Warszawa, 1962. (М. Ждан) 1963, (1): 19—20.
- Dmytryshyn, V. *USSR. A Concise History*. New York, 1971. (Б. В.) 1971, 3—4 (31—32): 145.
- Dobriansky, Lew E. *USA and the Soviet Myth*. Old Greenwich, Conn., 1971. (М. Мельник) 1971, 1—2 (29—30): 126—127.
- Довженок, В. Й., В. К. Гончаров і Р. О. Юра. *Древньоруське місто Воїнь*. Київ, 1966. (М. Ждан) 1967, 1—2 (13—14): 128.
- Dowiat, Jerzy. *Chrzest Polski*. Warszawa, 1969. (М. В. Ж.) 1970, 1—3 (25—27): 204—205.
- Домашовець, Проп. Г. *Нарис історії Української Євангельсько-Баптистської Церкви*. Ірвінгтон, Торонто, 1967. (Л. Биковський) 1968, 1—4 (17—20): 180.
- Домбровський, Олександр, (ред.). *Українська Вільна Академія Наук. Ювілейне видання присвячене двадцятиліттю діяльності. 1945—1965*. Нью Йорк, 1967. (Р. Д.) 1967, 3—4 (15—16): 139.
- Донцов, Дмитро. *Націоналізм*. 3. видання. Лондон, 1966. (Р. Д.) 1967, 1—2 (13—14): 126.
- Дорошенко, Дмитро. *Мої спогади про недавнє-минуле 1914—1920*. 2. видання. Мюнхен, 1969. (Л. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 128.
Нарис історії України. ТТ. I—II. Мюнхен, 1966 (Л. В.) 1967, 1—2 (13—14): 124—125.
- Драган, А. *Український Народний Союз в минулому і сучасному; 1894—1964*. Нью Йорк, без дати. (Р. Д.) 1971, 1—2 (29—30): 128—129.

- Дубрівний, Павло. (ред.). *Крайове господарське товариство «Сільський господар» у Львові 1899—1944*. Нью Йорк, 1970. (Б. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 122—123.
- Думка, М. С. *Про медицину скіфів*. Історико-медичне дослідження. Київ, 1960. (О. Домбровський) 1966, 1—2 (9—10): 116—119.
- Дядиченко, В. А. *Нариси з історії СРСР; епоха феодалізму*. Київ, 1971. (М. Б. Ж.) 1972, 3—4 (35—36): 143.
- Дядиченко, В. А., Ф. Є. Лось і В. Г. Сарбей. *Развитие исторической науки в Украинской ССР*. Киев, 1970. (М. Ждан) 1971, 1—2 (29—30): 109—113.
- Розвиток історичної науки в Українській РСР*. Київ, 1970. (М. Ждан) 1971, 1—2 (29—30): 109—113.
- Jendrzejewicz, Jerzy. *Noce Ukraińskie albo rodowód geniusza; opowieść o Szewczenko*. Warszawa. 1966. (М. Дейчаківський) 1968. 1—4 (17—20): 172—173.
- Жолтовський, Павло. *Художний метал*. Історичний нарис. Київ, 1972. (Д. Сіяк) 1972, 3—4 (35—36): 149—150.
- Жуковський, Аркадій. *Петро Могила і питання єдності церков*. Париж, 1969. (І. Коровицький) 1970, 1—3 (25—27): 187—189.
- Задояний, Василь. *Нація в боротьбі за Україну*. 2 томи. Нью Йорк, 1968. (Л. В.) 1969, 4 (24): 127.
- Заклинський, Мирон. *Дмитро Вітовський*. Нью Йорк, 1967. (Л. Винар) 1967, 3—4 (15—16): 129—131.
- Записки Чина Св. Василя Великого*. Том VI (XII) Вип. 1—4, 1967. Том V (XI) Вип. 1—4, 1967. (Передвоєнні невидані «Записки ЧСВВ»; тт. IV, V, VI) (Р. Д.) 1969, 1—3 (21—23): 166—167.
- Зілинський, Орест, (упорядник). *Стоп'ятдесять років чесько-українських літературних зв'язків 1814—1964*. Науково-бібліографічний збірник. Прага, 1968. (М. Антонович) 1969, 1—3 (21—23): 160—161.
- Зінкевич, Осип. *З генерації новаторів. Світличний і Дзюба*. Балтимор—Торонто, 1967. (Л. В.) 1967, 1—2 (13—14): 129.
- Зіновіїв, Климентій. *Вірші. Приповісті посполиті*. Київ, 1971, (І. П. Гімка) 1973, 1—2 (37—38): 152—153.
- Злупко, С. *Економічна думка на Україні. Нариси історії економічної думки на західно-українських землях у другій половині XIX ст.* Львів, 1969. (Б. Винар) 1970, 1—3 (25—27): 184—187.
- Іванис, Василь. *Боротьба Кубані за незалежність*. Мюнхен, 1968. (Лев Биковський) 1969, 4 (24): 113—117.
- Стежками життя*. Кн. I—V. Буенос-Айрес — Новий Ульм, 1958—1962. (Л. Биковський) 1967, 3—4 (15—16): 124—127.
- Ісаїв, Петро. *Меморандум митрополита Андрея Шептицького до урядів центральних держав з 15 серпня 1914*. Рим, 1968. (Л. Р. В.) 1969, 4 (24): 128—129.
- Історіографічні дослідження в Українській РСР*. Вип. I. Київ, 1968. (М. Ждан) 1969, 4 (24): 111—113.
- The Cambridge History of Poland*. New York, 1971. (А. Т.) 1971, 3—4 (31—32): 136—137.
- Canadian Ethnic Studies*. Vol. I, 1969. Vol. II, 1970. (Л. Винар) 1971, 3—4 (31—32): 124—125.
- Canadian Slavic Studies*. Vol. 4, № 3, 1970. Special issue: The reign of Catherine II. (М. А.) 1971, 3—4 (31—32): 142—143.
- Канадське Наукове Т-во ім. Шевченка. *В обороні української культури*. Торонто, 1966. (Р. Д.) 1967, 1—2 (13—14): 126.

- Cann, Lewis H. *Guerillas in History*. Stanford, 1971. (Jarema Rakowsky) 1971, 3—4 (31—32): 118—119.
- Karaś, Mieczysław i Antoni Podraza, (red.). *Ukraina — teraźniejszość i przyszłość*, Kraków, 1970. (М. Ждан) 1971, 3—4 (31—32): 127—129.
- Kaye, Vladimir J. *Early Ukrainian Settlement in Canada 1895—1900*. Toronto, 1964. (М. Фляк) 1964, (4): 52—53.
- Кедровський, Володимир. 1917 рік. Вінніпег, 1967. (Л. В.) 1969, 4 (24): 123.
- Киценко, М. П. Про місце і роль Хортиці в історії запорозького козацтва. *Український Історичний Журнал*. Ч. 8, 1968, стор. 93—100. (Л. Р. В.) 1969, 1—3 (21—23): 172.
- Кізік, О. Д. *Іван Петрович Крип'якевич*. Бібліографічний покажчик. Львів, 1966. (Л. Винар) 1969, 1—3 (21—23): 163—164.
- Clarke, Edward Daniel. *Travels to Russia, Tartary and Turkey*. (Reprint) New York, 1970. (Л. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 130—131.
- Книжкова Палата УРСР. *Книги видавництва України за 1968 рік. Список випущеної літератури*. Харків, 1969. (Б. В.) 1970, 1—3 (25—27): 203.
- Українська РСР у виданнях республік Радянського Союзу і країн соціалістичної співдружності*. Бібліографія. Щорічник. Харків, 1967. (Б. В.) 1970, 1—3 (25—27): 201—202.
- Ковалевський, Микола. *При джерелах боротьби*. Спомини, враження, рефлексії. Інсбрук, 1960. (В. Дорошенко) 1966, 3—4 (11—12): 86—88.
- Коваленко, Людмила. *Наша не своя земля*. Част. I—III. Вінніпег, 1964—1968. (Лев Биковський) 1969, 4 (24): 121—122.
- Codo, Enrique Martinez. *Guerrillas tras la cortina de hierro*. Buenos Aires, 1966. (Л. Шанковський) 1968, 1—4 (17—20): 166—169.
- Kohn, Hans. *The Idea of Nationalism: a study in its origins and background*. New York, 1961. (М. Г. Воскобійник) 1965, 3—4 (7—8): 98—100.
- Кондукторова, Тамара Сергеевна. *Антропология древнего населения Украины*. Москва, 1972. (Д. Сіян) 1972, 3—4 (35—36): 146—147.
- Королева, Наталена. *Без коріння*. Життєпис сучасниці. 3-тє доповнене видання. Торонто, 1968. (Л. Биковський) 1969, 1—3 (21—23): 168—169.
- Korogorskyj, I. S. *Locations Problems in Soviet Industry before World War II: the Case of the Ukraine*. Chapel Hill, North Carolina, 1971. (Б. В.) 1971, 3—4 (31—32): 145.
- Котляр, М. Ф. *Галицька Русь у другій половині XVI—першій четверті XV ст. Історико-нузіматичне дослідження*. Київ, 1968. (Б. В.) 1970, 1—3 (25—27): 202.
- Грошовий обіг на території України доби феодалізму*. Київ, 1971. (М. Б. Ж.) 1971, 3—4 (31—32): 139—140.
- Кравців, Богдан, (ред.). *Іван Франко про соціалізм і марксизм*. Рецензії і статті, 1897—1906. Нью Йорк, (Л. Р. В.) 1967, 1—2 (13—14): 128.
- Крип'якевич, І. П. *Джерела з історії Галичини періоду феодалізму до 1772 р.* Київ, 1962. (М. Ждан) 1964, (2—3): 47—48.
- Кубійович, Володимир. *Мені 70*. Париж, 1970. (Л. В.) 1971, 3—4 (31—32): 136.
- Kuczyński, Stefan Maria. *Studia z dziejów Europy Wschodniej X—XVII w.* Warszawa, 1965. (М. Ждан) 1966, 3—4 (11—12): 99—100.
- Кущинський, Антін. *Гетьман Павло і Гетьманич Данило Скоропадські*. Чикаго, 1968. (Л. В.) 1969, 1—3 (21—23): 169—170.
- Лебедович, Іван, о. *Полеві духовники Української Галицької Армії*. Вінніпег, 1963. (Л. В.) 1969, 1—3 (21—23): 165.

- Лев, Василь. *Сто років праці для науки і нації. Коротка історія Наукового Товариства ім. Шевченка*. Нью Йорк, 1972. (Л. Винар) 1973, 1—2 (37—38): 148—149.
- Лев, Василь і інші (ред.). *Шляхами золотого Поділля. Регіональний збірник Тернопільщини*. Т. II. Філадельфія, 1970. (Р. М.) 1970, 4 (28): 126.
- Lemercier-Quelquejau, Cantal. "Un condottiere lithuanien du XVI siecle: le prince Dimitrij Višneveckij et l'origine de la Seč Zaporoque d'après les Archives ottomanes". *Cahiers du Monde russe et sovietique*. Vol. X, № 2, 1969. (Л. Винар) 1972, 1—2 (33—34): 124—125.
- Lerkowski, Tadeusz, (red.). *Mały słownik historii Polski*. Warszawa, 1967. (М. Ждан) 1967, 3—4 (15—16): 133—136.
- Липківський, Василь. Митрополит. *Історія Української Православної Церкви*. Розділ VI: Відродження Української Церкви. Вінніпег, Канада, 1961. (Н. Андрусак) 1966, 3—4 (11—12): 95—96.
- Литвиненко, М. А. *Джерела історії України XVIII ст.* Харків, 1970. (Л. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 128.
- Логвин, Г. Н. *По Україні. Стародавні мистецькі пам'ятки*. Київ, 1968. (Л. В.) 1969, 1—3 (21—23): 165—166.
- Лозинський, Михайло. *Галичина в рр. 1918—1920*. Нью Йорк, 1970. (Передрук) (Р. Д.) 1971, 1—2 (29—30): 132.
- Лотоцький, Олександр. *Сторінки минулого*. ТТ. 1—4. Друге видання. Бавн Брук, 1966. (Л. В.) 1967, 1—2 (13—14): 125—126.
- Лугова, О. І. *Про становище України в період капіталізму. Український Історичний Журнал*. Ч. 3, 1967, стор. 15—25. (Л. В.) 1967, 3—4 (15—16): 138—139.
- Luciw, W. and Th. Luciw. *Ahapius Honcharenko and the Alaska Herald*. Toronto, 1963. (І. Світ) 1964, 2—3): 52—54.
- Мазлах, Сергій і Василь Шахрай. *До хвилі. Що діється на Україні і з Україною*. Друге видання. Нью Йорк, 1967. (Р. Д.) 1967, 3—4 Нью Йорк, 1967. (Р. Д.) 1967, 3—4 (15—16): 140.
- Mazlakh, Serhii and Vasyl Shakhrai. *On the Current Situation in the Ukraine*. Ann Arbor, Mich., 1970. (А. Sydorenko) 1971, 1—2 (29—30): 118—119.
- Майстренко, Іван. *Сторінки з історії Комуністичної партії України*. (15—16): 139—140.
- Марков, П. Г. А. Я. Ефименко — историк Украины. Киев, 1966. (М. Ж.) 1967, 1—2 (13—14): 126.
- Марунчак, Михайло Г. *Історія українців Канади*. Том I. Вінніпег, 1968. (В. Ю. Кисілевський) 1969, 1—3 (21—23): 161—163.
Студії до історії українців Канади. Том I. Вінніпег, 1964—1965. (В. Ю. Кисілевський) 1965, 1—2 (5—6): 79—80.
Шашкевичіяна. Збірник Заповідника Макріяна Шашкевича у Вінніпегу. Вінніпег, 1968. (Р. Д.) 1968, 1—4 (17—20): 181—182.
- Marunczak, Michael H. *The Ukrainian Canadians: a History*. Winnipeg, 1970. (В. Ю. Кисілевський) 1972, 1—2 (33—34): 122—123.
- Марченко, М. І. *Українська історіографія з давніх часів до середини XIX ст.* Київ, 1959. (Л. Винар) 1965, 3—4 (7—8): 94—97.
- Масієж з Мієчова. *Opis Sarmacji azjatyckiej i europejskiej*. Wrocław, 1972. (М. В. Ж.) 1972, 3—4 (35—36): 145—146.
- Maszkiv, Theodor. *Mazepa im Lichte der zeitgenossischen deutschen Quellen*. Записки НТШ. Том 174. Мюнхен, 1963. (О. Оглоблин) 1965, 1965, 3—4 (7—8): 97—98.

- Prince Mazepa of Ukraine in Contemporary English Publications, 1687—1709.* Chicago, 1967. (Л. Винар) 1972, 1—2 (33—34): 119—120.
- Medlin, William K. & Christos G. Patrinelis. *Renaissance Influences and Religious Reforms in Russia.* Geneve, 1971. (Horace W. Dewey and John-Paul Himka) 1972, 1—2 (33—34): 122—123.
- Мезенцева, Г. Г. *Древньоруське місто Родень Княжа Гора.* Київ, 1968. (М. Ж.) 1969, 4 (24): 126—127.
- Міяковський, В. *Дмитро Антонович.* Вінніпег, 1967. (Л. В.) 1968, 1—4 (17—20): 178—179.
- Modernization and Diversity in Soviet Education.* New York, 1971. (Б. Винар) 1971, 3—4 (31—32): 126—127.
- Моргун, Олександр. *Нарис історії промислової кооперації України.* Мюнхен, 1966. (І. Витанович) 1970, 4 (28): 118—119.
- Мушинка, Микола, (ред.). *Науковий Збірник Музею Української Культури в Свиднику.* Кн. 4. Присвячено пам'яті Івана Пянькевича. Прлшів, 1969. (Л. В.) 1970, 1—3 (25—27): 199.
- Новосельцев, А. П., В. Т. Пашуто і інші. *Древнерусское государство и его международное значение.* Москва, 1965. (М. Ждан) 1966, 3—4 (11—12): 93—94.
- Овсянников, Юрий М. *Ново-Девичий монастырь.* Москва, 1968. (Т. Мацьків, 1971, 1—2 (29—30): 123—124.
- Овчаренко, Марія, (ред.). *Збірник на пошану українських учених, знищених большевицькою Москвою.* Записки НТШ, т. 173. Париж—Чикаго, 1962. (Ол. Соколишин) 1964, (4): 53.
- Ohloblyn, Oleksander. *A History of Ukrainian Industry.* (Reprint) München, 1971. (Б. Винар) 1972, 3—4 (35—36): 131—134.
- Оглоблин, Олександр. *Думки про сучасну українську советську історіографію.* Нью Йорк, 1963. (Л. Винар) 1963, (1): 16—17.
- Опанас Лобисевич, 1732—1805.* Мюнхен, 1966. (Л. Винар) 1967, 1—2 (13—14): 119—121.
- Онацький, Євген. *По похилій площі. Записки журналіста і дипломата.* Ч. I. Мюнхен, 1964. (Л. В.) 1965, 1—2 (5—6): 86—87; Ч. II. 1969. (Л. Винар) 1970, 4 (28): 126.
- Остапович, М. і О. П. *Озерський, Президент. Життя і діяльність Михайла Грушевського.* Нью Йорк, 1967. (Р. Д.) 1968, 1—2 (17—20): 177.
- Паньківський, Кость. *Від комітету до державного центру. Життя і мислі.* Кн. дев'ята. Нью Йорк—Торонто, 1968. (Лев Биковський) 1969, 1—3 (21—23): 156—157.
- Роки німецької окупації.* Нью Йорк—Торонто, 1965. (Л. Биковський) 1966, 3—4 (11—12): 97—99.
- Пажур, Олена. *Українці Чехословаччини 1962—1964 рр.* Пряшів, 1967. (Л. В.) 1969, 4 (24): 125—126.
- Пастернак, Ярослав. *Важливіші проблеми етногенези українського народу в світлі археологічних досліджень.* Мюнхен, 1971. (Л. В.) 1971, 3—4 (31—32): 135.
- Pelenski, Jaroslaw. "Soviet Ukrainian historiography after World War II." *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas.* Band 12, № 3, 1964. (Л. Р. В.) 1965, 3—4 (7—8): 102—104.
- Peters, Victor. *Nestor Machno. The Life of an Anarchist.* Winnipeg, 1970. (Л. В.) 1970, 4 (28): 125—126.
- Петренко, П. Й. *Один з останніх Могікан.* Нью Йорк—Дітройт, 1963. (Л. В.) 1969, 4 (24): 127—128.

- Pidhainy, Oleh Semenovych. *Ukrainian Republic in the great East-European Revolution*. Vol. I: "The Formation of the Ukrainian Republic" Toronto—New York, 1966. (Л. Шанковський) 1967, 1—2 (13—14): 103—107.
- Pidhainy, Oleh & Olexandra Pidhainy. *The Ukrainian Republic in the Great East-European Revolution. A bibliography*. Toronto, 1971. (Л. Винар) 1972, 3—4 (35—36): 127—128.
- Піддубний, Іван. *Смідами життя*. Вінніпег, 1969. (І. В.) 1970, 1—3 (25—27): 204.
- Podhorecki, Leszek. *Sicz Zaporoska*. Wydanie II. Warszawa, 1970. (Р. Д.) 1—2 (29—30): 131.
- Полонська-Василенко, Наталія. *Запоріжжя XVIII століття та його спадщина*. Мюнхен, 1965. (Л. Винар) 1966, 1—2 (9—10): 111—113. *Видатні жінки України*. Вінніпег—Мюнхен, 1969. (Л. В.) 1969, 4 (24): 123—124. *Запоріжжя XVIII століття та його спадщина*. Т. II. Мюнхен, 1967. (Л. В.) 1969, 1—3 (21—23): 149—150.
- Polonska-Wasylenko, Natalia. *Ukraine-Rus' and Western Europe in 10th—13th centuries*. London, 1964. (Л. Винар) 1964, (4): 51.
- Pore, Andrzej. *Państwo i kościół na Rusi w XI wieku*. Warszawa, 1968. (М. Ждан) 1970, 1—3 (25—27): 191—192.
- Presniakov, A. E. *The Formation of the Russian State; a Study of Russian History in the Thirteenth to Fifteenth Centuries*. Chicago, 1970. (С. Горак) 1971, 1—2 (29—30): 116—118. 200—201.
- Прохода, Василь. *Записки непокірного. Історія національного усвідомлення і діяльності звичайного українця*. Частина перша. Торонто, 1967—1969. (Л. Виковський) 1970, 1—3 (25—27): 194—196. *Симон Петлюра*. Новий Ульм, 1968. (Л. Р. В.) 1968, 1—4 (17—20): 178.
- Pushkarev, Sergei G., (ed.). *Dictionary of Russian Historical Terms from the Eleventh Century to 1917*. New Haven, 1970. (Р. Д.) 1970, 1—3 (25—27): 200—201.
- Рыбаков, Б. Л. *Русские летописцы и автор «Слово о полку Игореве»*. Москва, 1972. (Д. Сіяк) 1972, 3—4 (35—36): 146.
- Ріпецький, Степан, (ред.). *Літопис Українського Січового Стрілецьтва. За волю України. Історичний Збірник УСС. В 50-ліття збройного виступу УСС проти Москви 1914—1964*. Нью Йорк, 1967. (Л. Шанковський) 1967, 3—4 (15—16): 132—133.
- Rozdolski, Roman. *Die große Steuer- und Agrarreform Josefs II. Ein Kapitel zur österreichischen Wirtschaftsgeschichte*. Warszawa, 1961. (І. Витанович) 1967, 1—2 (13—14): 108—115. *Stosunki poddańcze w dawnej Galicji*. Warszawa, 1962. (С. Витанович) 1967, 1—2 (13—14): 108—115.
- Рубач, М. А. *Грушевський, Михайл Сергійевич. Советская Историческая Энциклопедия*. Т. 4. Москва, 1963. (В. Дубровський) 1966, 1—2 (9—10): 107—111.
- Rudnyskuj, J. V. *Manitoba. Mosaic of Place Names*. Winnipeg, 1970. (М. Антонович) 1970, 4 (28): 128—129.
- Rudnysku, Iwan L. "The Ukrainians in Galicia under Austrian Rule". *Austrian History Yearbook*. Vol. 3, Pt. 2, 1967. (Л. В.) 1968, 1—4 (17—20): 177.
- Рудь, М. П. *Українська Радянська Соціалістична Республіка. 1917—1967. Бібліографічний показник*. Київ, 1969. (Б. В.) 1970, 1—3 (25—27): 202.

- Савченко, Федір. *Заборона Українства 1876 р.* Київ, 1930. (Передрук) Мюнхен, 1970. (Л. Винар) 1970, 4 (28): 107—109
- Сандцевич, А. В. *Проблеми історії України післявоєнного періоду в радянській історіографії.* Київ, 1967. (Л. Винар) 1969, 1—3 (21—23): 157—159.
- Serbun, Roman, (ed.). *Federalisme et nations.* Montreal, 1971. (М. Антонович) 1971, 1—2 (29—30): 119—120.
- Сирник, І. Г. (і інші, ред.). *Перший Світовий Конгрес Вільних Українців. Матеріали.* Вінніпег—Нью Йорк, 1969. (Л. В.) 1970, 1—3 (25—27): 201.
- Slavic Bibliographic and Documentation Center. *Dissertation on Progress in Slavic and East European studies.* Washington, D. C., 1971. (І. Д.) 1971, 1—2 (29—30): 1933.
- Смирнов, А. П. *Скифи.* Москва, 1966. (Олександр Домбровський) 1969, 4 (24): 117—119.
- Соневіцький, Ігор. *Артем Ведель і його музична спадщина.* Нью Йорк, 1966. (О. Оглоблин) 1968, 1—4 (17—20): 157—161.
- Сосновський, Михайло. *Україна на міжнародній арені 1945—1965.* Торонто, 1966. (Без під.) 1967, 1—2 (13—14): 126.
- Спілка Українських Журналістів Америки. *Два з'їзди.* Нью Йорк, 1969. (Л. В.) 1969, 4 (24): 128.
- Spuler, Bertold. *History of the Mongols.* Berkely, 1972. (М. Ждан) 1972, 3—4 (35—36): 128—131.
- Stachiw, M. & J. Sztendera. *Western Ukraine at the Turning Point of Europe's History 1918—1923.* Vol. I. New York, 1969. (Л. В.) 1970, 1—3 (25—27): 200.
- Стахів, Матвій. *Третя советська республіка в Україні.* Нью Йорк, 1968. (В. Прохода) 1970, 4 (28): 113—116.
- Старовійт, Микола. *У Листопадовому Рейді.* Лос Анджелес, Каліфорнія, 1968. (В. Прохода) 1968, 1—4 (17—20): 173—175.
- Стерчо, Петро. *Карпато-Українська держава.* Торонто, 1965. (Р. Д.) 1969, 4 (24): 129.
- Struve, Gleb. *Russian Literature under Lenin and Stalin.* Norman, Oklahoma, 1971. (Б. В.) 1971, 3—4 (31—32): 143—144.
- Subtelny, Orest and Lubomyr Hajda, (eds.). *Recenzija. A Review of Soviet Ukrainian Scholarly Publications.* Vol. I, № 1. Cambridge, Mass., 1970. (Л. Винар) 1970, 4 (28): 121—123.
- Sulimirski, T. *The Sarmatians.* New York, 1970. (О. Домбровський) 1972, 3—4 (35—36): 134—135.
- Tillet, Lowell. *The Great Friendship; Soviet Historian on the Non-Russian Nationalities.* Chapel Hill, N. C., 1969. (С. Горак) 1970, 4 (28): 99—100.
- Тихомиров, М. Н. *Источниковедение истории СССР. С древнейшего времени до конца 18. в.* Москва, 1962. (М. Ждан) 1963, (1): 18.
- Толочко, Петро Петрич. *Історична топографія стародавнього Києва.* Київ, 1972. (М. Б. Ж.) 1972, 3—4 (35—36): 143—144.
Нашадки Мономаха. Київ, 1972. (Д. Сіяк) 1972, 3—4 (35—36): 147.
- Treadgold, Donald W. *Twentieth century Russia.* Chicago, 1972. (Т. Гунчак) 1973, 1—2 (37—38): 157—158.
- Українська Вільна Академія у США. Комісія для устійнення фактів і дат Української визвольної боротьби 1917—1920 років. *Велика українська революція. Календар історичних подій за лютий—березень 1918 року.* Нью Йорк, 1967. (Л. Винар) 1967, 3—4 (15—16): 123—124.

- «Українська Книга». Журнал бібліографії і книгознавства, виходить щотири місяці. Рік I, ч. 1, січень—березень 1971. Філадельфія, 1971. (Б. Винар) 1971, 1—2 (29—30): 124—126.
- «Український Вісник». I—II, січень—травень 1970. Балтімор, 1971. (М. А.) 1971, 3—4 (31—32): 140.
- «Український історико-географічний збірник». Київ, 1971. (М. Ждан) 1973, 1—2 (37—38): 149—152.
- «Український Історичний Журнал». Київ, 1964. Ч. 1—6. (М. Ждан) 1965, 3—4 (7—8): 89—93.
- «Українською музою натхнені». Київ, 1971. (М. Антонович) 1972, 1—2 (33—34): 139—140.
- Fabry, Philip W. *Die Sowjetunion und das Dritte Reich*. Stuttgart, 1971. (Ф. Кордуба) 1971, 3—4 (31—32): 130—132.
- Фединський, Олександр. *Бібліографічний покажчик української преси поза межами України за 1966 рік*. Клівленд, 1967. (Л. Винар) 1967, 3—4 (15—16): 142.
Бібліографічний покажчик української преси поза межами України. Річник III/IV за 1968—1969 роки. Клівленд, 1970. (Л. В.) 1970, 4 (28): 124—125.
- Fedynskyj, Jurij. "State Session Laws in Non-English Languages; a Chapter of American Legal History". *Indiana Law Journal*. Vol. 46, № 4, 1971. (Р. Д.) 1971, 3—4 (31—32): 144.
- Федоров-Давидов, Г. А. *Курганы, идолы, монеты*. Москва, 1968. (М. Ждан) 1969, 1—3 (21—23): 167.
Кочевники восточной Европы под властью Золото-ордынских ханов. Археологические памятники. Москва, 1966. (М. Ж.) 1967, 1—2 (13—14): 129.
- Хижняк, З. І. *Киево-Могилянська Академія*. Київ, 1970. (Ол. Баран) 1971, 3—4 (31—34): 123—124.
- Хроніка землі руської*. Едмонтон, 1969. (Р. Д.) 1971, 3—4 (31—32): 137—138.
- Чайковський, І. *Наша мемуаристика*. Мюнхен, 1966. (Л. Биковський) 1971, 3—4 (31—32): 142.
- Chew, Allen F. *An Atlas of Russian History: Eleven Centuries of Changing Borders*. Rev. ed. New Haven, Conn., 1970. (Б. В.) 1971, 1—2 (29—30): 133—134.
- Chirovsky, Nicholas Fr. *An Introduction to Russian History*. New York, 1967. (Р. Д.) 1967, 3—4 (15—16): 141—142.
- Chirowski, Nicholas Fr. *Old Ukraine. Its Socio-Economic History prior to 1781*. Madison, N. J., 1963. (Б. Винар) 1964, (2—3): 50—52.
- Чорновіл, Вячеслав. *Лихо з розуму*. Збірник матеріалів. Париж, 1967. (М. Антонович) 1968, 1—4 (17—20): 151—152.
- Chornovil, Vyacheslav, (comp.), *The Chornovil Papers*. New York, (М. А.) 1968, 1—4 (17—20): 176.
- Чубатий, Микола. *Історія християнства на Русі-Україні*. Т. I. Рим, 1965. (Л. Винар) 1968, 1—4 (17—20): 176.
Князя Русь-України та виникнення трьох східнослов'янських націй. Записки НТШ, 178. Нью Йорк—Париж, 1964. (О. Домбровський) 1964, (4): 49—50.
Українська історична наука. Філадельфія, 1971. (Л. В.) 1971, 3—4 (31—32): 135—136.
- Chudzikowska, Jadwiga. *Dziwne życie Sadyka Paszy. O Michale Czajkowskim*. Warszawa, 1971. (Л. Биковський) 1973, 1—2 (37—38): 153—156.
- Шашкевич, Маркіян. *Азбука і Абецадло*. Передрук, Вінніпег, 1969. (Р. Д.) 1969, 4 (24): 124.

- Шевченко, Ф. П. «Чому Михайло Грушевський повернувся на Радянську Україну». Український Історичний Журнал, ч. 11, 1966, стор. 13—30. (Л. В.) 1967, 1—2 (13—14): 124.
- Шекера, І. М. Міжнародні зв'язки Київської Русі. Київ, 1963. (М. Ждан) 1965, 1—2 (5—6): 77—79.
- Штогрин, Дмитро М. (ред.). Каталог видань Української Академії Наук 1918—1930. Чикаго, 1966. (Л. Винар) 1966, 1—2 (9—10): 113—114.
- Янів, Володимир. (ред.). Релігія в житті українського народу. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, т. 181. Париж—Рим—Мюнхен, 1966. (Без під.) 1967, 1—2 (13—14): 127.

АРХІВНІ МАТЕРІЯЛИ

- Антонович, Марко. «Листи Михайла Грушевського до Т. Починка». 1969, 4 (24): 78—93; 1970, 1—3 (25—27): 168—183.
«Листування Сергія Єфремова з Є. Х. Чикаленком». 1973, 3—4 (39—40): 146—156.
«Недрукований лист проф. Андрія Яковліва». 1964, (4): 46—47.
«Неопублікований лист О. Я. Кониського». 1965, 1—2 (5—6): 72—75.
- Винар, Любомир. «Деякі недруковані листів Ілька Борщака». 1963, (1): 11—13.
«Недрукований лист д-ра Ст. Барана про президента Петрушевича». 1964, (2—3): 45—47.
- Грушевський, Михайло. «Автобіографія Михайла Грушевського, 1914—1919». 1966, 1—2 (9—10): 98—101.
- Gerus, Oleh. «A. Stolyrin and the Ukrainian Language Question». 1972, 3—4 (35—36): 121—126.
- Домбровський, Олександр. «Деякі недруковані листів проф. Ярослава Пастернака». 1971, 3—4 (31—32): 106—113.
- Ісаїв, Петро. «Листи Д. Дорошенка до В. Липинського з часу від 6. VII. до 7. IX. 1918 р.». 1968, 1—4 (17—20): 146—150.
«Недруковані листи Івана Франка і Лілі Шрага до Євгена Олесницького». 1967, 1—2 (13—14): 81—86.
«Статті з аріву Андрія Жука». 1969, 1—3 (21—23): 138—139.
- Каменецький, Ігор. «Україна в тоталітарних схемах нацизму». 1972, 3—4 (35—36): 107—120.
- Кисілевський, В. Ю. «Опис Правобережної України в атласі Йоанеса Янсонія». 1966, 3—4 (11—12): 72—77.
- Крип'якевич, Іван. «Богдан Хмельницький і Москва». 1969, 1—3 (21—23): 140—143.
- Оглоблин, Олександр. «З листів Дмитра Дорошенка до О. П. Оглоблина». 1965, 3—4 (7—8): 84—88; 1966, 1—2 (9—10): 102—106.
- Subtelny, Orest. „From the Diary of Hetman Pylyp Orlyk“. 1971, 1—2 (29—30): 95—104.

ХРОНІКА

- Академія Наук СРСР; (4): 55.
- Академія Наук УРСР; дослідження «до-жовтневого періоду» історії України: 1964, (2—3): 56.
- Американська Асоціація для Поширення Слов'янських Студій (АААСС) і УІТ; конференція; резюме доповідей: 1971, 1—2 (29—30): 137—141.

- Американська Історична Асоціація (УГА) і УІТ*; конференція: 1971, 3—4 (31—32): 147—148; резюме доповідей: 1972, 1—2 (33—34): 145—153.
- Видавництва і видання*: 1963, (1): 20—21; 23; 1964, (2—3): 54—55; 1964, (4): 53—55; 1965, 1—2 (5—6): 88—90; 1965, 3—4 (7—8): 105—107; 1966, 1—2 (9—10): 130—132; 1966, 3—4 (11—12): 118—122.
- Вістки з України*: 1966, 3—4 (11—12): 117; 1967, 1—2 (13—14): 135—136; 1967, 3—4 (15—16): 154.
- Грушевський, Михайло*; століття: 1966, 3—4 (11—12): 110—111.
- Гольдман, проф. Соломон І.*; 80-річчя єврейського вченого: 1965, 3—4 (7—8): 109.
- Дніпропетровський Державний Історичний Музей*: 1964, (4): 55.
- Збірне меценатство Українського Історика*: 1964, (2—3): 57; 1965, 1—2 (5—6): 96; 1965, 3—4 (7—8): 112; 1967, 1—2 (13—14): 137—138; 1967, 3—4 (15—16): 156; 1968, 1—4 (17—20): 187; 1969, 1—3 (21—23): 174—175.
- Інституції, з'їзди, конференції*: 1963, (1): 21—22; 1964, (2—3): 55—56; 1964, (4): 55; 1965, 1—2 (5—6): 90—93; 1965, 3—4 (7—8): 108—109; 1966, 1—2 (9—10): 132—134.
- Катедри українознавства на Гарвардському університеті*: 1968, 1—4 (17—20): 185.
- Кентський стейтський університет; Центр дослідів етнічних публікацій*: 1971, 3—4 (31—32): 150; 1973, 1—2 (37—38): 165.
- Коновалець, полк. Євген*; *Фундація для дослідів життя і діяльності*: 1964, (2—3): 56; 1966, 1—2 (9—10): 134.
- Міжнародний Історичний Конгрес XII*: 1965, 3—4 (7—8): 108.
- Міжнародний Кирило-Методіївський Конгрес*: 1963, (1): 21.
- Наукове Товариство ім. Т. Шевченка*: 1964, (2—3): 55, 56; 1964, (4): 55; 1965, 1—2 (5—6): 93; 1965, 3—4 (7—8): 108, 109; 1966, 1—2 (9—10): 133; 1966, 3—4 (11—12): 115—116; 1967, 1—2 (13—14): 134; 1970, 1—3 (25—27): 208; 1971, 3—4 (31—32): 149.
- Науковий конкурс Українського Історичного Товариства*: 1971, 1—2 (29—30): 143.
- Одержані видання*: 1972, 1—2 (33—34): 155—156; 1972, 3—4 (35—36): 156—157; 1973, 1—2 (37—38): 166—167; 1973, 3—4 (39—40):
- Республіканська наукова конференція (Київ), присвячена архівознавству і історичним наукам*: 1965, 3—4 (7—8): 109.
- Союз Українських Студентських Товариств в Канаді*: 1965, 3—4 (7—8): 109.
- Студійне Товариство ім. М. Грушевського*: 1967, 1—2 (13—14): 135.
- Східньо-Європейський Дослідний Інститут ім. В. Липинського*: 1964, (2—3): 55.
- Українська Вільна Академія Наук*: 1963, (1): 21; 1964, (2—3): 55, 56; 1964, (4): 55; 1965, 1—2 (5—6): 92—93; 1965, 3—4 (7—8): 108, 1966, 1—2 (9—10): 132, 133; 1966, 3—4 (11—12): 115; 1967, 1—2 (13—14): 133—134; 1969, 4 (24): 134—135; 1970, 1—3 (25—27): 208; 1971, 3—4 (31—32): 149.
- Українська Наукова Рада у Вільному Світі*: 1967, 3—4 (15—16): 153—154.
- Українське Академічне Видавництво*: 1972, 1—2 (33—34): 154; 1973, 1—2 (37—38): 165; 1973, 3—4 (39—40):
- Українське Генеалогічне і Геральдичне Товариство*: 1963 (1): 21.
- Українське Історичне Товариство*: 1964, (4): 1; 1965, 1—2 (5—6): 90—92; 1965, 3—4 (7—8): 110—111; 1966, 1—2 (9—10): 134—135; 1966, 3—4 (11—12): 112—14; 1967, 1—2 (13—14): 130—133; 1967, 3—4 (15—16): 155—156; 1968, 1—4 (17—20): 183—184; 1969, 1—3 (21—23): 173—174; 1969, 4 (24): 132—134; 1970, 1—3 (25—27): 205—208; 1970, 4 (28): 129—132; 1971, 1—2 (29—30): 134—137, 142 (Австралія); 1971, 3—4 (31—32): 146—148; 1972, 1—2 (33—34): 142—145;

- 1972, 3—4 (35—36): 151—154; 1973, 1—2 (37—38): 160—164; 1973, 3—4 (39—40):
- Український Бібліографічний Інститут*: 1964, (2—3): 56.
- Український Вільний Університет*: 1965, 3—4 (7—8): 109; 1966, 1—2 (9—10): 133, 134; 1967, 1—2 (13—14): 134; 1968, 1—4 (17—20): 184—185; 1971, 3—4 (31—32): 149.
- Український Католицький Університет в Римі*: 1966, 1—2 (9—10): 133.
- Український музей-архів в Клівленді*: 1966, 3—4 (11—12): 117.
- Український Технічно-Господарський Інститут*: 1966, 1—2 (9—10): 134.
- Українсько-Американська Асоціація Університетських Професорів*: 1963, (1): 22; 1964, (4): 55; 1966, 3—4 (11—12): 116.

БІБЛІОГРАФІЯ

- Воляник, Марта.** «Показчик змісту „Українського Історика” за роки 1963—1973». 1973, 3—4 (39—40): 174—194.

